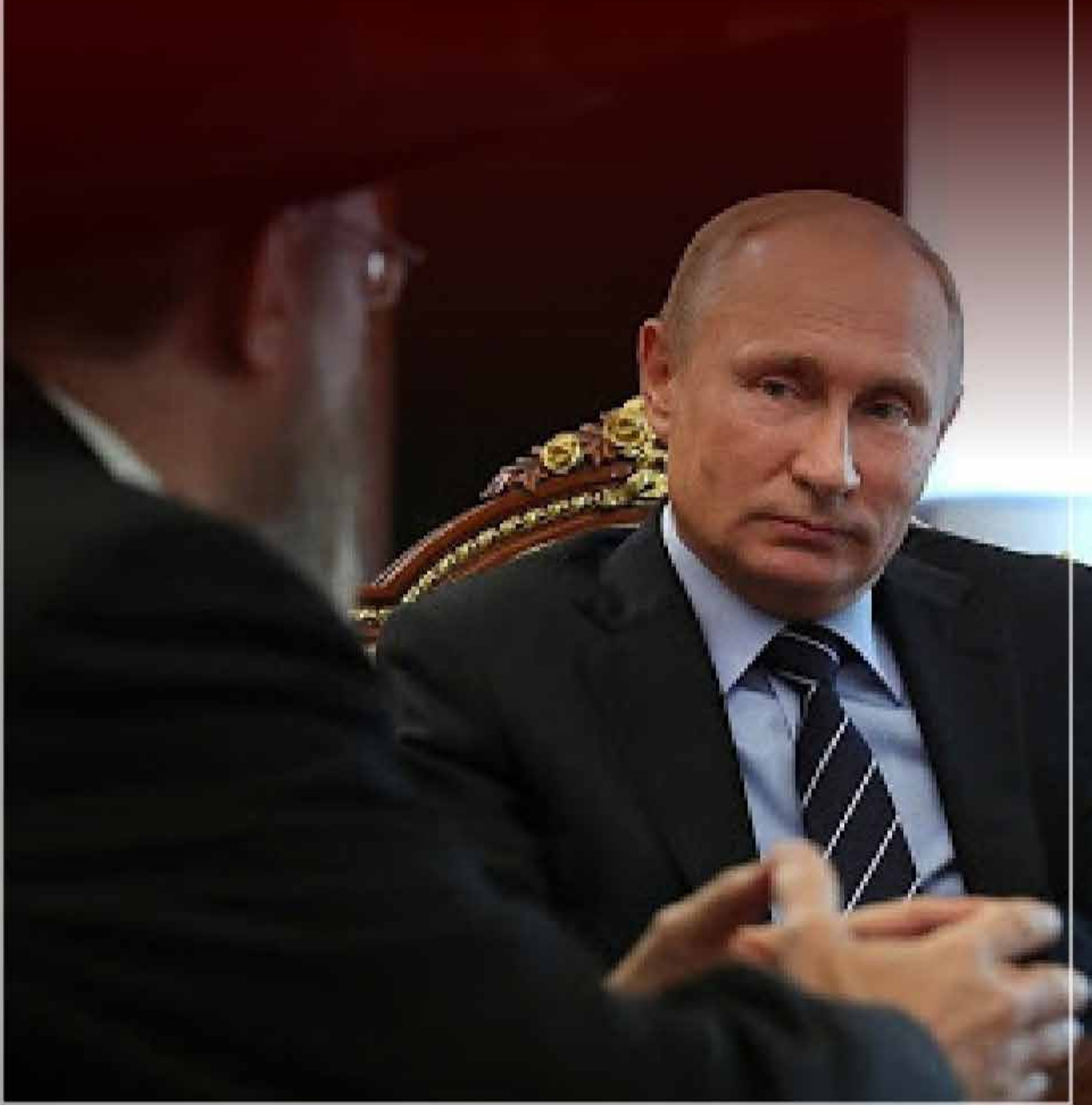

הנשיא פוטין:

”לעולם לא אשכח את
הגפילטע פיש של היהודים!”

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 236

פנינים לפרשת ראה

רבינו איננו מרבה לשוחח בציבור מול הרבים. ההופעה הכמעט נדירה שלו בדרשה, היא פעמיים בשנה, כשהיה מוסר דבר תורה קצר ביום היא"צ של אביו, מרן ה'קהילות יעקב' זי"ע ורבו מרן ה'חזון איש' זי"ע. וכך היה מוסר את השיעור, כשבהיכל בית הכנסת היה משתרר שקט מוחלט. באחת הפעמים באמצע השיעור, קם אחד השומעים והחל לשאול שאלה ועוד שאלה...

"ותלמדם חוקי חיים" - הנהגות בקודש של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

"כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהִיָּשֵׁר פְּעִינֵי ד'" (דברים י"ב, כ"ה)

היציאה מהבית אל הרחוב, המפגשים בין האדם הפרטי לציבור, יוצרים פעמים רבות לחץ ומתח גדול ותקלות לא צפויות. כך למשל, לא פעם עומד הבן יקר למפגש אקראי או מכוון, בפני רב גדול בתורה או אישיות דגולה, ולא תמיד עונה כמצופה, והאב אינו יודע היכן להניח את פניו מלאות הבושה... בהרבה מקרים הוא נלחץ ומתחיל לגעור בצעיר.

גם באירועים שמחים: בר מצווה, ועוד שמחות משפחתיות, יקרינו הילד עובר שוב ושוב 'מבחנים' מאנשים שונים, ולא תמיד הוא מצליח לעמוד בהגדרות של 'מצוין'.

קורה הרבה כי מרוב צער האבא שופך את זעמו על הילד, על שלא ענה והגיב כראוי, ובעצם ביזה את כבודו של האבא. איכפת לו על כבודו שנפגם...

הבה נביט לראש צורים, כיצד נהג רבינו:

כידוע, בשלושים שנה האחרונות, מסובב כל הסיבות סובב שרבינו שליט"א מלבד מה שזכה להיות שר התורה, שבקי בה יותר ממה שבקי בתוך ביתו, הוא נהפך לאיש מפורסם וידוע, מכל העדות והחוגים נוהרים לפתחו בכל ימות השנה.

גם בחוגים עם ניגודים חריפים, מקהילות בעלי דעות שונות ואחרות, לא מדלגים על ביקור בביתו. בכלל, ניתן להצביע על שני

מועדים בהם הדבר בולט: סמוך לראש השנה, שאז מבקשים את ברכתו ומשכימים לפתחו מכל גווני הקשת, גם כאלה שכלפי חוץ הולכים ברוח אחרת. והדברים מדברים בעד עצמם. ויש עוד זמן, בו ניכר שקבוצות ועוד קבוצות מגיעות מכל החוגים, בעיקר בסוף עונת זמן החורף, אז באים קבוצות ילדים מכל סוגי תלמודי התורה בארץ להיבחן על תלמודם. מתוך כלל הבאים, היו לא אחת תגובות מרתקות מפי רבינו, אך הצד השווה שבהן שכולן היו רק בניחותא. במסגרת זו אנו מביאים רק מה שיביא תועלת לכלל הציבור ולא מעשיות בעלמא, לכן נעתיק מעט על קצה המזלג:

המשך בעמוד 29

רבי אליעזר יודל חיבב והוקיר בני תורה, ובכל פעם שנכנסתי לביתו היה קם מלוא קומתו. הדבר ציער אותי, לראות אדם גדול בענקים קם לפני אברך צעיר. פעם אחת אמרתי לו: "אם כבוד ראש הישיבה עומד על דעתו, להמשיך במנהגו לקום בפני, אני שוקל להפסיק לבוא". הרבנית הצדקנית ששמעה את תוכן השיחה, התערבה ואמרה...

הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל בשיחה על גדולי ישראל

"וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ד' אֱלֹהֶיךָ בּו" (דברים י"ד, כ"ה)

שמעתי סיפור מהגאון הנודע רבי יעקב משה חרל"פ זצ"ל, שבדידיה הוא עובדא: פעם אחת שלח ה'שרף מבריסק', הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זי"ע, לקרוא לאביו הגאון רבי זבולון חרל"פ זצ"ל, שהיה תלמיד מובהק ומקורב מאד להרב מבריסק.

רבי יהושע לייב הראה לו מכתב שקיבל מבחור, הגר באחת העיירות הנדחות ברוסיה. הבחור כתב שהיות והוא עומד להתייצב בשבת הבאה לפני שלטונות הצבא, הוא מבקש מהרב מבריסק שיתפלל בעדו כדי שיזכה להיפטר משרות הצבא.

הרב מבריסק, שידע שמנהגו של אביו הרב זבולון חרל"פ להתפלל בשבתות תפילת ותיקין על יד הכותל המערבי, ביקש ממנו שיזאיל לארגן מניין לאמירת ספר תהילים להצלחתו של הבחור. ואכן בשבת בבוקר התקיים מניין לאמירת התהילים, וכך מספר מספר הרב חרל"פ בלשונו: "הצטרפתי למניין, ואמרנו את כל ספר תהילים. כשאבי חזר מהכותל, אמר, שמן הראוי היה להיכנס למעונו של הרב, ולהודיע לו על קיום שליחותו. התקרבנו לדלת ביתו של הרב, ושמענו אותו קורא קריאת שמע. אבי שהכיר במקצת את אורחות חייו של הרב מבריסק, אמר: 'אפשר ויש שתי סיבות למה הרב קורא כעת קריאת שמע. יתכן שכבר סיים את התפילה, אלא שמפאת הקפדתו ודקדוקיו, הוא חושש שמא לא קרא כתיקונו בשעת התפלה, על כן הוא חוזר שוב.

או אפשר, שהרב לא הלך היום לבית הכנסת, ואוחז כעת לפי סדר התפילה בקריאת שמע'. ובסיבת הדבר סיפר לי אבי דבר נפלא: מובא בזוה"ק שבשעה שפותחין את ארון הקודש, ואומרים 'ברוך שמיא', נפתחים שערי רחמים והוא עת רצון. וכבר היו כמה פעמים שהרב מבריסק הגיע אל סף התעלפות בעת פתיחת הארון, והרבנית שחששה לבריאותו הייתה לפעמים מונעת בעדו ללכת לבית הכנסת. לכן הציע אבי שנמתין מספר דקות ונראה אם הרב ממשיך בתפילה. ואכן לאחר מספר דקות סיים הרב קריאת שמע, ולא המשיך בתפילה.

נכנסנו לחדרו, ואבי הודיע לרב שקיים את שליחותו, והנה תוך כדי דיבור השתנו פניו של השרף מבריסק והוא נעשה חיוור כסיד. בבת

אחת הוא התנתק כולו מאיתנו, הניע את ידיו בתנועות משונות... פחד ורעדה אחזתנו, שקט ודממה שררו בחדר. לאחר דקות ארוכות התעורר הרב, כאילו חזר מעולם אחר, ואמר לאבי: 'אני אומר לכם שדחו את ההזמנה להתייצבותו ליום רביעי! ובזה אני מבקש מכם אם יש אפשרות לארגן שוב מניין לאמירת תהילים...'

"עמדנו קפואים על מקומותינו, לא מאמינים למראה עינינו ולמשמע אוזנינו. הרב יושב בביתו בעיר העתיקה בירושלים, ועיניו הטהורות והזכות צופות אל מעבר לים, לתוך עומק רוסיה...

"אבי לא עצר בעדו, ושאל את הרב: 'מהי כל החרדה הזאת, האם

הבחור קרוב משפחתו של הרב, או בן לאחד מידידי הרב?' "השיב לו הרב מבריסק: 'לא מיניה ולא מקצתיה, אינני מכירו כלל וכלל. אבל כשיהודי פונה בבקשה מעומק הלב לעזור לו במצוקתו, מצווה גדולה להושיט לו יד ועזרה.'

"לאחר תקופה קצרה הראה הרב מבריסק לאבי, רבי זבולון ז"ל, מכתב שהגיע מהבחור. ובמכתב הוא כותב שכשהגיע ביום שבת להתייצב, הודיעו לו על ביטול ההתייצבות, והוא הוזמן שוב לקראת יום רביעי, ובחסידי השי"ת פטרוהו לשלום. והוא מסיים במכתבו שבוודאי קרה לו הנס, בזכות התפילות של הרב. אמר הרב מבריסק לאבי: 'עיקר ההצלחה הייתה בזכות התפילה שאתם ארגנתם עבורו!'

מובא בזוה"ק שבשעה שפותחין את ארון הקודש, ואומרים 'ברוך שמייה', נפתחים שערי רחמים והוא עת רצון. וכבר היו כמה פעמים שהרב מבריסק הגיע אל סף התעלפות בעת פתיחת הארון, והרבנית שהששה לבריאותו הייתה לפעמים מונעת בעדו ללכת לבית הכנסת

מספר שבועות מסר ראש הישיבה שיעור בפני התלמידים בישיבתו. שיעור שהפליא את כל שומעי לקחו, שיעור שהיה בנוי 'כבנין פאר ומלאכת מחשבת'. ואילו השיעור הזה לא הגיע כלל למעלתו של אותו שיעור, מדוע, אפוא, לא מסרתם אותו שיעור?"

ענה לו רבי ברוך בער: "אמת ונכון הדבר. השיעור שאתה מתכוון אליו באמת היה שיעור מיוחד, ונתחדשו שם חידושים עמוקים. אמנם האמת לאמיתה היא, שבהכנת השיעור הזה היתה לי סיעתא דשמיא מיוחדת. אינו דומה שיעור זה לכלל השיעורים שהרציתי עד הלום. וכפי שהנני מכיר את ערכי ועצמי, אין בכוחי להכין שיעורים כאלו תמידין כסדרן. על כן לא רציתי למסור את השיעור הזה כ'שיעור המבחן', כדי לא לעבור על איסור 'אל תונו איש את אחיו'. והעדפתי למסור שיעור 'בינוני', שבסיעתא דשמיא יש לי את היכולת להכין..."

(מתוך הספר 'לב ישראל')

הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, מראשי ישיבת מיר, היה מעודד את הלומדים הצעירים לחדש חידושי תורה, ונהג להעניק מילגה חודשית לאברכים שבאו אליו, והרצו בפניו חידושי תורה. גם אני השתדלתי לומר בפניו חבורות. רבי אליעזר יודל חיבב והוקיר בני תורה, ובכל פעם שנכנסתי לביתו היה קם מלוא קומתו. הדבר ציער אותי, לראות אדם גדול בענקים, משרידי דור דעה, קם לפני אברך צעיר. פעם אחת אמרתי לו: "אם כבוד ראש הישיבה עומד על דעתו להמשיך במנהגו לקום בפני, אני שוקל להפסיק לבוא".

הרבנית הצדקנית ששמעה את תוכן השיחה, התערבה ואמרה: "אני נזכרת במעשה שהיה אצל חותני, אביו של רבי אליעזר יודל, הסבא מסלבודקא, הגה"צ רבי נתן פינקל זצ"ל. פעם אחת הגיע ראש ישיבה חשוב ומפורסם לבקר את הסבא מסלבודקא. הסבא ליווה את האורח הדגול, ונכנס אתו יחד להיכל הישיבה, שהיה מלא במאות תלמידים שישבו ולמדו בהתמדה רבה. לפני שנפרד הסבא מהאורח הדגול, הביע האורח בפני הסבא כאב וצער על שהטריח את התלמידים לקום בפניו, והתבטא שזה 'כאב לו כדקירת מחטים בלב'. הפטיר הסבא מסלבודקא ואמר: 'ע... יע... אבל אם לא היו קמים - זה היה דוקר יותר'..."

שנינו במסכת בבא מציעא (ס.): "אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים", כלומר: אסור לקשט את העבד או הבהמה כדי שיראו צעירים מגילם, וימכרו בכסף רב יותר, וכדומה. מקור האיסור הוא משום "אל תונו איש את אחיו".

מסופר על הגה"צ רבי ברוך בער זצ"ל בעל ה'ברכת שמואל', שהציעו לו לכהן כראש ישיבה, באחת הישיבות המפורסמות ברחבי ליטא. לצורך זה היה עליו למסור שיעור כללי בפני תלמידי הישיבה בנוכחות רבני הישיבה, כדי לראות אם ימצא חן בעיניהם.

רבי ברוך בער הגיע לישיבה ומסר את השיעור. לאחר מסירת השיעור, פנה אליו אחד ממקורביו ושאלו בתמיהה: "הלוא לפני

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

כשהתהלכתי לתומי באחד הרחובות הראשיים של רבת עמון, נפל שטר אחד מידיי, והרוח החזקה העיפה אותו למרחק מטרים ספורים. רדפתי אחרי השטר, וכשהגעתי אליו הנחתי עליו את רגלי כדי שלא 'ברח' הלאה, והתכופפתי להרימו. באותו רגע קפצו עלי שני שוטרים: "דרכת על תמונתו של המלך!"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על כבוד שמים

"אל המקום אשר יבחר ד' אלקיך" (דברים י"ד, כ"ה)

...כבוד בית הכנסת ומוראו, כולל כמובן גם את השיחה בדברים בטלים, והאיסור המוחלט להגיב לשיחות הנכנסות למכשירים הניידים. בדיוק כפי שלא היינו מעיזים לעשות את הדברים הללו בהימצאנו בארמון המלך, כך אסור לנו לעשותם בהיכל השם. פגם שמים יש בכך, והוא כולל את כל המקרים שבהם אדם אינו מכבד דיו את השם יתברך, וגורם לזלזול בכבוד שמים. הבה נשמע מעשה מופלא הקשור לכך.

הגר"י יוספי סיפר בשם מנהל מפעל מסוים, שיום אחד ניגש ערבי בגיל מבוגר למדי, ומציג את עצמו כאביו של אחד הפועלים הערביים. הוא סיפר שזה עתה הוא חוזר מביקור בממלכה הירדנית השכנה, "ואתה חייב לשמוע מה קרה לי שם", הוא אומר למנהל המפעל.

"כשהגעתי לירדן, פרטתי את שטרות הכסף שהיו בידי מארץ ישראל לשטרות ירדניים, שעליהם מודפסת, כידוע, דמותו של המלך הירדני, עבדאללה. והנה, כשהתהלכתי לתומי באחד הרחובות הראשיים של רבת עמון, נפל שטר אחד מידיי, והרוח החזקה העיפה אותו למרחק מטרים ספורים. בתנועה ספונטנית רדפתי אחרי השטר, וכשהגעתי אליו הנחתי עליו את רגלי כדי שלא 'ברח' הלאה, והתכופפתי להרימו.

"באותו רגע קפצו עלי שני שוטרים ודרשו ממני, בפנים חמורי-סבר, את תעודת הזהות שלי. 'מה עשית?' - שאלתי אותם בערבית. והם השיבו: 'וכי אינך יודע מה עשית? הרי דרכת על תמונתו של המלך?!'.. "לא עזרו לי כל ההסברים שלא התכוונתי, או ש'אני מגיע מארץ ישראל, ושם לא קיים חוק כזה, ולא ידעתי כלל על קיומו של החוק בירדן. השוטרים קנסו אותי בקנס כספי גבוה מאוד. וכל זה למה? - מפני שדרכת על תמונתו של המלך".

את הסיפור הזה סיפר מנהל המפעל להגר"י יוספי.

לא הסתפקו בקנס כספי

הגר"י יוספי המשיך לספר לנו, שכאשר נשא דברים בפני בעלי תשובה, וסיפר את הסיפור הנ"ל - בנותנו מכך קל-וחומר על העונש

המגיע למי שפוגם בכבודו של השם יתברך - קם אחד המשתתפים, ואמר שיש לו דבר-מה להוסיף.

"גם לי", סיפר האיש, "אירע כמקרה הזה. אבל לא בירדן, אלא בתאילנד, בה שוטטתי לצערי יחד עם כמה בני-גילי, לפני שחזרתי בתשובה. גם בארץ זו מודפסת תמונתו של המלך התאילנדי על שטרות הכסף, וגם עליי קפצו כמה שוטרים, ולא עזרו לי שום תירוצים והסברים שעשיתי זאת ללא כוונה וכו'.

"אבל בתאילנד, בניגוד לירדן" - מספר בעל-התשובה - "לא הסתפקו המחוקקים בקנס כספי, אלא השיתו עליי מאסר ממושך".

ושוב, כל זה למה? מדוע נכלא האיש מאחורי סורג ובריח? - מפני שדרך שלא-בכוונה על תמונת המלך. זה הכל! אף אחד לא האשים אותנו שעשה זאת בכוונה, אבל גם מי שדורך על המלך שלא בכוונה, צריך לשבת במאסר.

גם אנחנו מתרצים תירוצים...

ועכשיו נתבונן, אומר הגר"י יוספי, האם השיחות במכשירים הסלולאריים, שצלצוליהם נשמעים באמצע שמונה-עשרה, אין בהם משום פגם בכבוד-שמים? האם בשיחות-הרעים שאנחנו מנהלים בבתי הכנסיות, אין אנחנו מוכיחים שמקום-מושב של מלך מלכי המלכים, אינו חשוב כל-כך בעינינו, ואין בו כדי לתת מוראו או לבנו' כלשון 'החינוך'?

לאחר עשר דקות מגיע האדם ההוא, שעדיין היה לבוש במכנסיים הקצרים, ועל ראשו הונחה כיפה מקומטת... הוא ניגש אל הרב, ושאל: "האם אפשר להתפלל לפני העמוד?" והגרצ"פ השיב: "בבקשה"

היה לבוש במכנסיים הקצרים, ועל ראשו הונחה כיפה מקומטת...
הוא ניגש אל הרב, ושאל: "האם אפשר להתפלל לפני העמוד?"
והגרצ"פ השיב: "בבקשה".

הרב - ניצחת אותי!

האדם ההוא לבש טלית, ניגש אל העמוד, והתפלל מנחה, ולאחר מכן
גם מעריב, וכמובן אמר קדיש. בתום התפילה שאל מתי מתפללים
שחרית, ולאחר שהרב השיב לו שהזמן הוא בשעה 7, הלך האיש בלי
לומר מילה.

כמה מאנשי המניין שאלו את הגרצ"פ כיצד זה שהניח לאדם ההוא
להתפלל לפני העמוד, והרב השיב שמי שאינו מרוצה יכול להתפלל
במקום אחר... במניין היו כמה ת"ח, ומאחר שהם שאלו את הרב
בדרך-ארץ, בנוסח ילמדנו רבנו, ו'תורה היא וללמוד אנו צריכים',
השיב הגרצ"פ ואמר, שהחליט לתת לו להתפלל לפני העמוד "כי אם
אני לא הייתי נותן לו, אך אחד לא היה נותן לו"...

עכשיו קרה משהו: למחרת הגיע שוב האדם ההוא, אבל היה כבר
לבוש במכנסיים ארוכים, וחבש לראשו כיפה יפה.. הניח תפילין
והתפלל תפילת שחרית לפני העמוד, ולאחר התפילה עזב מיד את
המקום בלי שתהיה אפשרות לשאול אותו מי הוא. כך נמשך הדבר
כשבועיים. הוא הגיע לתפילה פעמיים בכל יום, ומיד בגמר התפילה
הלך לדרכו.

יום אחד הוא נשאר כמה דקות לאחר התפילה, והרב רמז לו לגשת
אליו. הוא ניגש והרב שואל אותו לזהותו, והוא - במקום להשיב
אומר: "הרב, ניצחת אותי!!!".

הגרצ"פ היה מופתע, ושאל הרי לא דיברתי איתך מעולם יותר
משתי מילים? ואז השיב האדם ההוא ואמר:

הרב בוודאי זוכר את אותו יום, שבאתי לכאן בפעם הראשונה

ובמילים אחרות: וכי בכך אין אנחנו 'דורכים' רח"ל על תמונת-המלך,
שציווה אותנו להתנהג בבית-מקדש-המעט בחיל וברעדה?
והרי גם אנחנו מתרצים לעצמנו, ש'אין אנחנו מתכוונים לפגום
בכבוד שמים, אבל מה לעשות אם הפלאפון מצלצל... וכי אפשר
שלא לענות?...

גם אם נניח שאין אנחנו מתכוונים כלל לפגום בכבוד שמים, אבל
ראו נא גם ראו, אלו עונשים מגיעים למי שעושה זאת שלא בכוונה...

ומה הדין כשדף גמרא התעופף לנו ברחוב?

הגר"י זילברשטיין דן בנושא הנ"ל (בספר 'אחת שאלתי', חלק שני)
ושאל מה יהיה הדין אם אחד מדפי הגמרא יתעופף לנו בלכתנו
ברחוב; האם יהיה מותר לדרוך עליו כדי שלא 'יברח', או שמה נדמה
את זה לשטר הירדני, שאסור לעשות זאת?
והנה, יש כאן שני חילוקים ברורים: הראשון, שבעניין שטר-הכסף
הירדני, עשה זאת האיש לטובת עצמו, ואילו כשדף-גמרא עף
ברחוב - הרי מי שדורך עליו עושה זאת לכבוד השם.
והשני, ככל שמדובר בכבודו של השם יתברך, הרי כשקיים חשש של
פגיעה בגלל גניבה וכו', מותר גם לשבת על ספר תורה, או לכורכו
סביב הגוף, ואם כן יתכן שמותר גם לדרוך על הדף.

מרן הגרי"ג אדלשטיין הסביר לי, מדוע

אפשר הגרצ"פ פרנק לאדם שלבש

מכנסיים קצרים להיות שליח ציבור?

צריך לדעת שלפעמים מותר להכניס לבית הכנסת אדם שאינו
לבוש כיאות, ואף לאפשר לו לשמש כשליח ציבור, אבל הדבר צריך
להיות מעוגן בהחלטתם של גדולי התורה. זאת נראה בקטע הבא.
ממקורות נאמנים שמעתי סיפור מדהים, שהתרחש בבית מדרשו
של מרן הגרצ"פ פרנק זצ"ל, רבה של ירושלים, ומאחר שהתעוררה
לי קושיה עליו, הצגתי בפני מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א, ראש
ישיבת פוניבז', והשיבני בתשובה מופלאה.

הסיפור מוסב כאמור על מרן הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל שהיה
רבה של ירושלים, ומאחר שהתעוררה לי קושיה עליו, הצגתי בפני
מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א, ראש ישיבת פוניבז', והשיבני
בתשובה מופלאה.

הסיפור מוסב כאמור על מרן הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל, שהיה
רבה של ירושלים, מחבר הספרים 'הר צבי' ו'מקראי קודש', ומגדולי
הפוסקים. הגרצ"פ התגורר ברחוב מלאכי 28 בירושלים, בדירה חד-
קומתית. בכניסה לביתו היה פרוזדור קטן שבו היו מתפללים מדי
יום שחרית, מנחה וערבית.

יום אחד, כאשר הגרצ"פ ישב ושוחח עם האנשים, נפתחה הדלת
בטריקה, והנה נכנס אדם עם רעמת-שער גדולה, ללא כיפה, ולבוש
במכנסיים קצרים, כפי שהיו לבושים באותו זמן.

"מתי מתפללים מנחה?" - שאל האיש את הרב, והגרצ"פ השיב:
"בעוד עשר דקות". לאחר עשר דקות מגיע האדם ההוא, שעדיין

לאחר שפרש הרב לורנץ מכל ענייני הציבור, נכנס ללמוד בכולל, למד יומם ולילה, וכתב ספרים כאברך מן המניין. הוא גר בשכונת מטרסדורף. נפשו איוותה להתפלל תפילות ישיבתיות, ומשום כך קבע את מקום תפילותיו בישיבת 'תורה אור'. הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל הזמינו לשבת בכותל המזרח, סמוך למקום מושבם של הרבנים והמשגיחים. כעבור זמן מה ניגש אליו אברך...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על דבקות במידותיו של הקב"ה

"אחרי ה' אלקיכם תלכו... ובו תדבקון" (דברים י"ג, ה')

הגמרא דורשת על פסוק זה: "וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה, והלא כבר נאמר: 'כי ה' אלוקיך אש אכלה הוא! אלא, להלך אחר מידותיו של הקדוש ברוך הוא..."

על ידי שגומלים חסד עם הבריות - הולכים אחרי ה' ודבקים בו. "כי אמרתי עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג). הקב"ה ברא את העולם כדי שנעשה חסדים עם הזולת, ובכך נדבק במידותיו. אל לנו לחפש לראות כיצד אחרים מיטיבים עמנו, ורק אז להיטיב עימם. תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים, ושומה עלינו ללמוד מדרכי הקב"ה להיטיב בכל מקרה, וללא כל תנאי.

הרב שלמה לורנץ ז"ל היה חבר כנסת. הוא היה מקרב מאד ל"חזון איש" זצ"ל, לרב שך זצ"ל ולשאר גדולי ישראל. לא בכדי דבק בו הכינוי "שלוחא דרבנן". גם לאחר שסיים את פעילותו הציבורית העניפה, פעל גדולות ונצורות בתחום החינוך, בהקמת מוסדות רבים לבנים ולבנות, ובתחום העזרה והסעד למשפחות נצרכות.

לאחר שפרש מכל ענייני הציבור נכנס ללמוד ב'כולל', למד יומם ולילה, וכתב ספרים כאברך מן המניין. הוא גר בירושלים בשכונת מטרסדורף. נפשו איוותה להתפלל תפילות ישיבתיות, ומשום כך קבע את מקום תפילותיו בישיבת 'תורה אור' שבראשות הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל.

הרב שיינברג הכיר את הרב לורנץ, והזמינו לשבת בכותל המזרח, סמוך למקום מושבם של הרבנים והמשגיחים. "כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה", והרב לורנץ התיישב במקום שהראה לו ראש הישיבה.

באחת השבתות הוא הגיע לישיבה בשעה מוקדמת והתיישב במקומו בכותל המזרח. כעבור זמן מה ניגש אליו אברך מבוגר, שהכירו רק בתור חבר כנסת, ולא ידע שראש הישיבה קבע את מקומו שם, והחל לגעור בו בקול רם, כשרבים שומעים אותו: "מקומות אלו שמורים לרבנים, תלמידי חכמים, צוות הישיבה, ולא לעסקנים. זהו חוסר דרך ארץ להתיישב במקומם. חפש לך מקום

אחר בתוך הקהל".

ללא אמר ודברים, ולמרות הבושה הגדולה, קם הרב לורנץ ממקומו, והתיישב באחד המקומות הפנויים, בין תלמידי הישיבה והאברכים. לאחר התפילה שב הרב לורנץ לביתו, ובניו, שהתגוררו באזור, התארחו אצלו בסעודה. וכך מספר בנו:

"בסעודה פנה אלינו אבא ואמר: 'הקשיבו למה שקרה לי בתפילה בישיבה'. ושח לפנינו את כל המאורע. ואז הוסיף ואמר: 'אני מבקש מכם לחפש את האדם הזה, הוא לא אדם רע, ולא עשה את מה שעשה מתוך רוע לב. הוא בסך הכל מסכן, ככל הנראה יש לו בבית איזושהי צרה, אם בשלום בית, או בתחום הפרנסה. הוא ביקש מקום לפרוק מלבו את הצרה, ומצא אותי. אני מבקש מכם לבדוק ולברר מה חסר לו, ולדאוג להשלים לו את מחסורו. אם צריך עזרה כספית - הכסף נתון לכם, ובלבד שהעניין יסודר על הצד הטוב ביותר".

זוהי דגמא להטבה עם הזולת, גם אם חלילה פגע בנו!

הסיפור ברוסיה

ברוסיה שלפני חמישים שנה, היו מתגוררות מספר משפחות בבית אחד. כל משפחה גרה בחדר אחד, כאשר המטבח היה משותף לכולן. לפעמים, התגוררו יהודים וגויים יחד.

בבית של ארבעה חדרים התגוררה משפחה קשת יום של גויים. האמא והאבא עבדו קשה למחייתם, אך הכסף שהרוויחו לא הספיק, ובנם - שהיה בגיל שמונה - היה הולך לפעמים לבית הספר בלי אוכל...

בחדר הסמוך התגוררה משפחה יהודית. האב היה ירא שמים, מורה בבית ספר, ומצבו של הילד השכן נגע ללבו. הוא היה מזמין אותו לחדרו, נותן לו לאכול, ועוזר לו להכין את שיעורי הבית. בלילות שבת, כשהוריו של אותו ילד עדיין היו בעבודה, היה מזמין אותו לסעודת השבת, והילד היה מחכה כל השבוע בכיליון עיניים ליום הזה.

היחס החם שקיבל מהמשפחה היהודית, יחד עם העזרה הלימודית שקיבל מראש המשפחה, נסכו בילד כוחות, והוא עשה חיל בלימודיו. לימים, כשהילד גדל והפך לאיש, הוא הגיש מועמדות למועצת העיר, בבחירות שהתקיימו בעיר סן פטרבורג, וזכה למקום גבוה במיוחד. כתוצאה מכך התמנה לתפקיד סגן ראש העיר.

הוא לא שכח את החסד שגמלה עמו המשפחה היהודית, אשר בלעדיה ללא ספק לא היה מגיע להיכן שהגיע, וכאשר רצו להקים בית ספר יהודי בעיר, וחברי מועצת העיר התנגדו לרעיון - דאג להשגת כל האישורים הנדרשים, ולהקמתו של בית הספר.

לימים התעלה במעמדו והפך להיות נשיא רוסיה - ולדימיר פוטין! ובאותה רוסיה שלימוד התורה נאסר בה, ומי שנתפס בקלקלתו נזרק לסיביר, ומי שרצה בכל זאת ללמוד או להתפלל, היה צריך להתחבא ולעשות זאת בתוך מקלטים - התמנה נשיא שקשוב לצרכי היהודים...

פעם כשביקשו היהודים לבנות בית כנסת, לא זו בלבד שהוא נתן את האישור לבניה, אלא אף ביקש להשתתף בחנוכת הבית. כשבא לשם, אמר ברוסית שתורגמה לעברית: "אני חייב להשיב טובה לעם הזה! לעולם לא אשכח את החלה, היין והגפילטע פיש של היהודים! לעולם לא אשכח את העזרה שעזר לי המורה היהודי!"

כל זה הגיע מדבר אחד: מהחמלה, מהחסד ומהרחמים של אותה משפחה יהודית. ישראל רחמנים בני רחמנים, משתדלים להדבק במידותיו של הקב"ה, וכך זוכים - מידה כנגד מידה - למה שאמרו חז"ל (שבת קנא ע"ב): "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים".

לרומם את הזולת

בספרו של הרב טולדנו - 'האמנתי כי אזמרה' מובא ספור מרגש: ביום הראשון לתחילת שנת הלימודים בבתי הספר היסודיים, נכנסה מורה ללמד בכיתה החדשה. ילדה אחת מתלמידות הכיתה הגיעה מאוחר, והתיישבה בשולחן האחרון בכיתה. ניכר היה עליה שהיא מאוד מסכנה. בגדיה היו מרופטים, ובמשך השיעור בהתה בהלל האוויר. לא קשה היה להתרשם, שהיא הגיעה לבית הספר בעל כורחה.

בהפסקה הראשונה החלה המורה לברר אודות הילדה, ואט אט התבררה לה התמונה: הוריה קשיי יום, עובדים קשה משעת בוקר

מוקדמת עד שעת לילה מאוחרת, ובקושי מצליחים לפרנס את המשפחה. במשפחה אחת-עשרה נפשות, והם גרים בדירת חדר אחד. הילדים גדלים כיתומים בחיי אביהם ואמם, בתת תנאים וללא תשומת לב, ולא פלא שהילדה נראית כפי שנראית, ואינה מתפקדת בלימודיה.

המסקנה שהמורה הסיקה מתוך הבירורים הייתה: זה המצב. זו הסחורה. אין מה לעשות.

אולם המורה הזאת החליטה: אני בע"ה מרימה את הילדה הזאת! מיד בשיעור הבא קראה לה, ובקשה ממנה לגשת למשרד ולצלם לה מספר דפים. הילדה הייתה מופתעת: זוהי הפעם הראשונה שמורה מטילה עליה איזושהי מטלה לביצוע...

למחרת נתנה לה המורה סכום כסף, וביקשה ממנה לקנות מדבקות כדי לקשט את קיר הכיתה. "אני סומכת על בחירתך!", הוסיפה. הילדה קרנה מאושר.

המטלות הפכו לתכופות יותר ויותר. הילדה השתדלה בכל מאודה לבצען בשלימות, והמורה שיבחה אותה מאוד. לאט לאט קבלה הילדה ביטחון עצמי, והמורה הרגישה כי זהו הזמן המתאים לעניין אותה גם בלימודים. ואכן לראשונה בחייה, התחילה הילדה ללמוד וגם להצליח.

יום אחד הוריה מקבלים פתק מהמורה: "להורים היקרים שלום! רציתי לשבח את בתכם שמתקדמת יפה מאד בלימודים ובהליכות, ונמנית בין התלמידות המצטיינות בכיתה".

לא נתן לתאר במלים את מה שהמכתב הזה עשה להורים, ובעקף לילדה, ששאהבה ממנו משנה מרץ והתגלתה כתלמידה בעלת כישרון, מעודנת במידות טובות.

יום אחד הילדה לא הגיעה לכיתה. עבר יום ועוד יום, והיא איננה... המורה התקשרה להורים, ואביה סיפר שהוא התייעץ עם הרב שלו, והוא הורה לו להעביר את הילדה לפנימיה. ב"ה הילדה שמחה ומרוצה ומצליחה בלימודים. הוא הודה למורה על כל החיות שהעניקה לילדה, שבזכותה הגיעה עד הלום.

עברו חמש-עשרה שנה.

המורה עברה ללמד במקום אחר, בעיר אחרת, וחפשה מעון לילדיה הקטנים. המליצו לה על מטפלת חרדית ומסורה למופת, והיא רשמה אותם אצלה. בימים הראשונים בנותיה הגדולות לקחו את הקטנים מהבית למעון בבוקר, וממנו הביתה בצהריים, והאמא, המורה, לא ראתה את המטפלת.

יום אחד באה האמא לקחת את הילדים, ומשראתה את המטפלת, הודתה לה מאוד על הטיפול המסור והנאמן. המטפלת הודתה לה על התשבחות, ובקשה ממנה להיכנס, שכן ברצונה לדבר איתה כמה מלים...

"אמנם אינך זוכרת אותי. אבל אני לא אשכח אותך לעולם! את המורה שהצלת את חיי!"

המורה, שנזכרה בילדה, כמעט התעלפה. היא נזכרה בילדה המסכנה שקבלה לידיה, וכיום היא מנהלת מעון לתפארת...

"בבקשה ממך, המורה, חכי כאן כמה רגעים, ומיד אני שבה..."

פעם הבחנתי שהוא שוקד על תלמודו בשעת לילה מאוחרת מאד. לשאלתי, מה זאת? השיבני: "עדיין לא השלמתי את חוק לימודי, ואיך אוכל ללכת לישון?!". אמרתי לו: "הרי תוכל להשלים את שיעוריך מחר!". שתק אבא, המשיך בשלו. ואילו אני פניתי לסעוד את ארוחת הערב. והנה, באמצע אכילתי נכנס אבא ואומר: "אינך חייב לאכול עכשיו, הרי גם אם לא תאכל כעת, תוכל להשלים מחר"...

אהבתו הגדולה את בוראו ואת תורתו הקדושה, של הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל

"את הברכה אשר תשמעו" (דברים י"א, כ"ז)

"המרגיש בטעם התורה תשיחהו נפשו, כי עליו לשלם גמול טוב לנותן לו מתנה גדולה מופלאה, ואין צריך לומר שאין צריך לתבוע שכר עליה"...

מה מים חיים לעולם, כך התורה חיים לישראל. הגמרא הקדושה, פרקי המשניות ושאר הספרים הקדושים, הם אשר היו מקור חיים לר' זלמן. מהם לא מש מעולם, אף לא לרגע קט. בשבתו, בלכתו, בשכבו ובקומו, תמיד היה דבוק באהבתם של כל דברי התורה הזאת. מעולם לא ראהו אדם יושב דומם. אף לא לרגע קל. כל שעות היממה נוצלו על ידו עד תום, בעסק התורה ומצוותיה באושר וחדוות אין סוף.

מעולם, עד שנותיו האחרונות ממש, לא ראו את ר' זלמן בביהמ"ד כשהוא מתנמנם על תלמודו, וזאת למרות גילו המופלג וגודל יגיעתו בתורה ובעבודה בכל יום.

יומו המלא והגדוש בתורת ה', התחיל כבר באישון לילה בהשכמתו לעורר את השחר. 'סדר ראשון' זה נמשך שעות ארוכות עד התפילה, כאשר במהלך שעות אלו, הספיק להשביע נפשו במלחמתה של

"המרגיש בטעם התורה תשיחהו נפשו, כי עליו לשלם גמול טוב לנותן לו מתנה גדולה מופלאה, ואין צריך לומר שאין צריך לתבוע שכר עליה"... (האור החיים הקדוש)

שעת אחר צהריים מוקדמת בשכונת 'בית ישראל' הירושלמית. השמש יוקדת במלא עוזה והבריות ממעטות להימצא ברחוב בשעה כזו. בסימטא הקטנה של רח' חסידי קארלין, בסמוך לבית המדרש 'בית ישראל' של חסידי פינסק קרלין - נצפה יהודי זקן בא בימים, אשר מחיש את צעדיו לבית המדרש. מטפס הוא, הישיש, במעלה המדרגות, מתנשף עמוקות. אין המאמץ תואם את גילו ואת כוחותיו, אך פניו הזורחות משמחה ואושר מכסים על הכל.

זה האיש, רבי זלמן בריזל שמו, אשר באהבתו הגדולה את בוראו ואת תורתו הקדושה, משכים הוא לבוא אל ביהמ"ד, ולהיות מעשרה ראשונים גם בחלקו השני של היום! עם היכנסו ממהר הוא אל הארון ושולף משם את ספריו האהובים - את החוק לישראל, את הגמרא הקדושה, משניות ושאר מטעמים, ממהר אל עבר מקומו הקבוע, ועד מהרה שוקע הוא באותיות המאירות.

היכל ביהמ"ד ריק ושומם הוא בשעה זו. האוויר החם מעיק, אך רבי זלמן אינו מנסה לחפש לעצמו נוחיות כל שהיא, להפעיל מאוורר, או לחילופין להפעיל את ההסקה בימות החורף הקרים. אין לו כעת כי אם ד' אמות של הלכה בלבד.

מתנועע הוא חרישית מעל גבי השורות הקדושות, ובדחילו ורחימו מרחש את תיבות הגמרא. בשקיקה שאין דומה לה מרווה הוא את צמאונו, ממימיהם המתוקים של מעיינות התורה.

וככה יעשה ר' זלמן כל אחר הצהרים עד לתפילת המנחה, בתורתו יהגה ללא כל הפוגה.

בתוך כך יבוא גם האברך, החברותא שלו, ויחדיו יגמעו עוד ועוד דפי גמרא בשקיקה, פרק אחר פרק, מסכת אחר מסכת... ויפות הן שעות אלו לר' זלמן יותר מכל חיי העולם הזה והעולם הבא גם יחד.

על כגון דא כתב ה'אור החיים' הקדוש (פר' ראה יא כז):

”כשעבדתי במאפייה, חושב הנך שסתם כך עבדנו? כל הזמן חזרנו על פרקי משניות! - ווען איך האב געקנאטן, נדמה לך שלשנו בצק סתם? אה, וויפל משניות מיר האבן אריינגעקנאטן!”

לחטוף עוד דף גמרא ועוד דף גמרא...
”כשאנו היינו נערים, ניצלנו את כל הזמן שהיה לנו כדי ללמוד תורה יומם ולילה. בין אם זה היה בערב שבת אחרי הצהריים, ובין בימי חול המועד. בזמנינו, גם בחול המועד התקיים חידור לפני הצהריים, כך שאת כל הזמן ניצלנו ללימוד תורה בשקידה וביגיעה.
”בזכות זה גם הצלחנו ביותר בלימודנו. כשהייתי נער צעיר בגיל י”ג וחצי נבחנתי על פה את שלוש המסכתות: בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא, ועוד 60 דף במסכת חולין!”
שום דבר שבעולם לא עיכב את ר’ זלמן, מלנצל את הזמן באופן הטוב ביותר. לא הזמן, לא המקום ולא תנאי הסביבה האחרים, הפריעו לו מלהגות בתורתו ללא שום הפסק. לא היה בעיניו שום הבדל, אם יושב הוא עתה על ספסלו בבית המדרש המרווח, או אם שרוי הוא בתוך המולת המאפיה שברשותו. תמיד - לא פסיק פומיה מגירסיה!

בתקופות שנאלץ לשהות במאפייה, וליטול חלק בעבודות השונות, הרי שגם אז, כל הפוגה קטנה שנזדמנה, ולו בין קונה אחד למשנהו, נוצלו על ידו כליל לעסק התורה, ואפילו כשידיו עוסקות במלאכה ממש, בעסקי הבצק והאפייה, גם אז לא הפסיק מלשנן בעל פה פרקי משניות לרוב, בחיות ובנעימות.
וכפי ששח פעם לנכדיו:

”כשעבדתי במאפייה, חושב הנך שסתם כך עבדנו? כל הזמן חזרנו על פרקי משניות! - ווען איך האב געקנאטן, נדמה לך שלשנו בצק סתם? אה, וויפל משניות מיר האבן אריינגעקנאטן!” [כמה משניות לשנו בתוך הבצק!]

כשהיה רואה ר’ זלמן את בני הנעורים מבטלים את זמנם בדברי סרק, היה ניגש ומבקש בנעימות:

”קינדערלאך פארקויפט מיר די צייט! - [בני, מכרו לי את הזמן] אני כבר איש זקן ואיני יודע כמה זמן נשאר לי לחיות, ומשתדל אני,

תורה על כל מקצועותיה. הייתה זו, אפוא, רק הקדמה ופתיחה ליום שכולו תורה.

על עבודת השכמה מופלאה זו ראו בהרחבה בפרק ה' 'תפילה לא-ל-חי' ובפרק ז' - 'בכל דרכיך דעהו'.

במתק לשונו היה ר' זלמן מספר תמיד, להלהיב את לבות הצעירים ללימוד התורה ואהבתה:

מעשה באב ובנו שנסעו ליריד הגדול, לעשות חיל במסחרם. כאשר הגיעו השניים למחוז חפצם, ביקש הבן תיכף ומיד לצאת לשוק הגדול, ולפתוח בקשרי המסחר כמתבקש, אולם האב לא נחפז כל כך.

תחילה הועיד פעמיו לבית המדרש המקומי, ובניחותא פתח גמרא והתחיל ללמוד. עברה שעה אחת, ואחריה עוד שעה, והאב עדיין שקוד על תלמודו בחשק ובהתמדה גדולה, אשר רק גוברת והולכת. התפלא הבן למעשהו של אביו, אך התאזר בסבלנות והמתין. עברו יום ויומיים והאב עדיין מתממה בבית המדרש על גבי ספריו. או אז פקעה סבלנותו של הבן, והוא פנה לאביו בתמיהה:

”אבי היקר, הלא באנו לכאן כדי להרוויח כסף למחייתנו, ואפשר אף להתעשר בעושר רב, ומדוע זה לא תצא עמי לשוק?”

”הצדק עמך, בני”, ענהו האב, ”אך הבה ואאלפך חכמה:

”אכן, טרחנו רבות לבוא עד הנה כדי לקנות בזול, ולאחר מכן למכור ביוקר, ולהרוויח ממון רב, אך כל מטרנתנו אחת היא, כדי שאחרי ככלות הכל יהיה לנו טוב! אך מעשה אעשה, בני”, המשיך האב, ”שכאשר נכנסתי לביהמ”ד ופתחתי בלימוד הגמרא הקדושה, מיד נעשה לי על לבי כל כך טוב! חשתי בכל איברי את טעמה המתוק של התורה. מצאתי את עצמי שרוי בטובה אמיתית ונפלאה מאין כמוה! ועתה בני, מדוע זה אעשה את השטות הזאת, לצאת מבית המדרש, לישא וליתן בסחורה, כדי שבעתיד יהיה לי טוב, והלא כבר עכשיו טוב לי כל כך...”

היה ר' זלמן מתמוגג בנעימות שוב ושוב:

”למה לי לחפש טוב בעתיד? ס'איז מיר דאך שוין יעצט אזוי גיט!”
[אם כבר עתה טוב לי כל כך!...]

אומן מומחה לניצול הזמן היה רבי זלמן. כל דקה ודקה הייתה שווה בעיניו כאבנים טובות ומרגליות ממש, ומי זה פתי אשר יפסיד יהלומים יקרי ערך, בעבור דברים של מה בכך?

בשיחה אשר נשא לפני תלמידי הישיבה הצעירים, עמד ר' זלמן הישיש במשך שעה ארוכה, ועורר את לבבם לאהבת התורה ושקידתה, כשהוא מגלה טפח מהתמדתו בתורה בשנות נעוריו:

”עוד אומר לכם, בניי אהובי, להיזהר שלא תהיה בכם מידת העצלות, ביטער ביטער ווער עס האט 'עצלות' אין די יונגע יארן. מקען דאך אריין חאפן נאך א בלאט גמרא און נאך א בלאט גמרא...”

[זה מר מאד למי שיש בו 'עצלות' בימי נעוריו, הרי זה זמן שאפשר

אפוא, לנצל כל רגע. אך אתם, אם יש לכם רגעים מיותרים, תמכרו לי אותם, זה שווה הרבה..."

שנת תש"ח בארץ ישראל. שונאי ישראל משחזים את חרבותיהם לפתוח במלחמת חרמה נגד היישוב היהודי. החרדה שולטת בכל, ואיש אינו יודע מה ילד יום. נתונים הם בני ירושלים בעמק הבכא, וטרודים בדאגתם לשלום עולליהם ומשפחותיהם.

אך האברך, ר' זלמן בריזל, מתהלך באותם ימים כשעל לבו רובצת דאגה אחרת לגמרי. עצם המלחמה אינה מטרידתו כלל. הן סמוך ובטוח הוא על ה' אלוקיו, שיאזין לשוועת בניו, וישמרם ויצילם מכל רע. אולם דאגה אחרת, דאגה מוצדקת היא: "אם נאלץ להסתתר במקלטים, או לברוח ממקום למקום, לא תהיה לי אפשרות להגות בתורה הקדושה!", היתה טרדתו של ר' זלמן באותם ימים טרופים. מה יעשה ר' זלמן, וינצל מסכנת הבטלה? עצה מצא לו. ר' זלמן פנה לשנן בזריזות עוד כמה וכמה מסכתות משניות, עד שהיו אלו שגורים על לשונו בעל פה. "את המשניות הללו איש לא יוכל לקחת ממני!", אמר.

וכך, בתוך כל הבהלה והחרדה ערב המלחמה, יושב לו ר' זלמן ושוקד על המשניות. גורס הוא משנה אחר משנה, משנן פרק אחר פרק, ומכין צידה לקראת ימי המחסור.

ואכן, בימים הקשים שבאו על היישוב לאחר מכן, בשבתם במקלטים ובקומות המרתף האטומות בשקי חול, כאשר בחוץ רעמו ההפצצות והתותחים, התגבר קולו של ר' זלמן בתורה יותר ויותר! מזון לגוף לא היה שם די הצורך, אולם מזונה של הנשמה לא חסר כלל וכלל.

לא פעם שח ר' זלמן לפי תומו, כי בלכתו לביהמ"ד לפנות בוקר, יודע הוא את השעה המדוייקת בו הוא נמצא, גם בלא שיביט בשעונו כי שעון אחר יש לו, שעון המשניות!

סדר היה לו, לשנן י"ח פרקי משניות בעל פה בדרכו לבית המדרש שחרית. תשעה פרקים ממסכת ברכות, שמונה פרקים ממסכת פאה, ופרק אחד מדמאי. וכיון שכבר התרגל בתכנית זו שנים רבות, ידע לכוון על פי זה את השעה המדוייקת.

הן בשעה זו הוא כבר נמצא בפאה, ואילו חמש דקות לאחר מכן, כשמגיע לרחוב פלוני הרי אוחז הוא כבר בפרק ז' שם...

כאשר היה ר' זלמן יושב בשולחן הטהור, וממתין לכניסתו של האדמו"ר, גם אז לא היה משתהה לרגע, אלא מוציא מחיקו כרך משניות קטן, ובולע בשקיקה משנה אחר משנה, כשאינו שת ליבו כלל לכל ההמולה מסביב.

כשהיה ר' זלמן משתתף בשמחות נישואין משפחתיות לעת זקנותו, פעמים חששו בני המשפחה לעיכובו הממושך מחמת גילו

ותשישותו הרבה. אולם הוא, אשר כל העת היה יושב על מקומו ומשנן פרקי משניות בעל פה, לא ראה בכך כל בעיה: "כל ההמולה מסביב אינה מפריעה לי במאומה", אמר ברוגע.

כך גם בשבתו בבית המדרש. מקומו הקבוע היה בצד מזרח, כשפניו מוסבות כלפי הקהל, וכל זאת לא הפריע לו לשקוע בלימודו בריכוז מפליא. מול עיניו ניצבו ועמדו רק הקב"ה, תורתו ומצוותיו, אשר אלו היוו בעבורו את כל מציאות העולם. כל השאר נחשבו בעיניו כאין...

היה זה בצעירותו, כשהוצרך לצאת לחו"ל בשליחות גדולי ישראל, לצורך עסקי הציבור בחיזוק חומות היהדות. אך ר' זלמן אינו רגוע מחשבותיו מנקרות בלבו. תורה מה תהא עליה? מי יודע כמה זמן יתבזבז שם בני לביני?

ר' זלמן, שלא היה איש של מחשבות בעלמא, קם ועשה מעשה. עלה למעונו של הגאון האדיר רבי ראובן בענגיס זצ"ל, וביקש להתחייב בפניו, שבשבו מהנסיעה יבחן אצלו על סך נכבד של דפי גמרא בעל פה!

רק לאחר שסוכם הדבר, עלה על המטוס בלב רגוע...

גם בימים בהם היה נאלץ להקדיש נתחים הגונים מזמנו היקר, עבור עסקנות או גיוס תרומות עבור מוסדות התורה וכדו', לא ויתר על חוק לימודיו שהיה קבוע ואיתן. בלא להתפשר ולוותר לעצמו כל, היה מתיישב בלילה להשלים את כל לימודיו שהחסיר במהלך היום, ולא אבה לקבל שום תירוץ שבעולם, שימנע ממנו את פריעת חובו. את שיעוריו הקבועים למד תמידין כסדרן, גם בשבתות ובימים טובים, ואפילו ביום הכיפורים לא החסיר את חוק לימודיו.

בנו, הרה"ח ר' נטע שיחי, מספר:

"פעם, כאשר שהה אבא ז"ל בביתי מספר ימים, הבחנתי באחד מן הלילות שהוא עדיין יושב ושוקד על תלמודו בשעת לילה מאוחרת מאד, שלא כהרגלו. לשאלתי, מה זאת? השיבני אבא: 'עדיין לא השלמתי את חוק לימודי, ואיך אוכל ללכת לישון?!'. אמרתי לו: 'הרי תוכל להשלים את שיעוריך מחר, ומהי הדחיפות להשלים דווקא כעת?'.

"שתק אבא ולא ענה מאומה, המשיך בשלו - להגות בספריו הקדושים. ואילו אני פניתי למטבח לסעוד את ארוחת הערב. והנה, באמצע אכילתי נכנס אבא ומפטיר לעברי: 'אינך חייב לאכול עכשיו, הרי גם אם לא תאכל כעת, תוכל להשלים מחר או בפעם אחרת!'...

כך לימדנו אבא ז"ל בינה, שלימוד התורה צריך להיות אצל האדם חשוב, לכל הפחות כמו ארוחת לחמו. והיה הוא הדוגמא המוחשית ביותר לכך, בלימודו השקדני והבלתי נרפה כל ימיו לעולם.

(מתוך הספר 'ר' זלמן')

24 שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש
שלוחה 2 3 4

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2 2

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2 1

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית
שלוחה 2 6

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי
שלוחה 3

חדש!

**שיעורים בפרק 'כיצד מברכין'
במסגרת תוכנית 'בזכות התורה'**
שלוחה 27

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס הי"ו**
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

באותו יום, התחבאו כמה משגיחים בתוך המפעל וכשראו כי אין איש יצא המשגיחים ממערתם והחלו במלאכתם, בנשימה אחת עטו כולם על אותו חדר המסתורין הוציאו כל העגלות ורוקנו כל תכולת החדר עד שמצאו בתחתית אחד הקירות- דלת סתרים קטנה שהובילה לצדו החיצוני של המפעל

גאב"ד חרדים הרה"צ ר' אשר אנשיל כ"ץ שליט"א במשנת חובת הכשרות

"לא תאכל כל תועבה" (דברים י"ד, ג')

ראשי לפיקוח ניהול עצה והדרכה, רק בכך מצדיקים המה את חותמת הכשרות הנצמדת אליה. וכי תימא שבזה יצאו המשגיחים ידי חובתם, טעות חמורה בידיכם - אין זה כי אם תחילת עבודתם, מעתה ילכו המה בחיל ולא תמיד בכח בכל מבואות המפעל היכליו חדריו ומחסניו, פינותיו ומכונותיו ישגיחו יפקחו וירוצו ממשמרת למשמרת לוודא כי הכל כשורה, ועד אשר ייצאו אחרוני המשלוחים ארוזים וסגורים גם הם בחותם הכשרות לא ינוחו ולא ישקטו. מקיימים הם ודרשת וחקרת הדק היטב - היטב הדק, למען יהיה הדבר בשלימות הכשרות ובתכלית ההידור. עד כאן הקדמה.

מספר גאב"ד חרדים שליט"א: מתוקף תפקידי כרב המכשיר של הייצור המיוחד בהמפעל בסין, קיבלתי באחד הימים טלפון בהול מהמשגיח הראשי אשר בתוך המפעל כשהוא נסער כולו. במה דברים אמורים, זה להם ימים אחדים שרואים המה שהמפעל איננו מתנהל כשורה, אך עדיין לא עלו על עקבותיו, הכל התחיל בעת שהמשגיח האחראי על קווי האריזה גילה לחרדתו שכמויות הסוכריות האריזות אינם תואמות את כמויות הייצור, דהיינו שמרובים המה פי כמה מכמות הייצור עצמו ואינם תואמים את הרשימות של משגיחי הכשרות הצמודים לקווי הייצור השונים. פירוש הדבר כי אי שם בין הייצור לבין האריזה מוחדרים פנימה בדרך כל-שהיא כמויות אדירות של מיני מתיקה ממקום אחר חלילה, שוד ושבר. אך אויה, הכל נראה על פניו בסדר וכמה שבדקו

באולם הייצור הראשי של אחד ממפעלי הממתקים הגדולים בסין, פלגי זיעה ואדי מים עולים מתוך סירי קיטור מבעבעים, עליהם מאות פועלים עמלים, מערבבים ומבשלים ומגלגלים, עד לקבלת עיסת ממתקים, משם מועבר העיסה למכונות ומערבלים בהם מוסיפים תמציות טעם וריח, מתוך שלל ניחוחי פירות האילן ותותי השדה. משם מועברים ומוכנסים תחת עול המחרשה של מכונות ה'פרעס' לקבלת תואר של צורה מתוך שלל צורות שונות ומשונות שלא שיערום אבותינו מעולם, משם הם עוברים עוד אי אלו גלגולים עד שנהפכים לסוכריות גולמיים.

באולם סמוך עוד פועלים רצים מאובקים מכף רגל עד ראש, עמלים בהכנת תערובת אבקה חמוצה המועבר אחר כבוד לכבשני-אש. משם יוצאת האבקה לאולם שלישי היישר למכונות תופים מיוחדים, בתוכם מערבבים את הסוכריות הקשות עם האבקה החמוצה ובכך יקרא שמו בישראל 'חמוץ מתוק', משם מועברים לחדרי יבוש, ומשם למחלקת האריזה, בה הם נעטפים ונסגרים עם חותמת הכשרות המתנוסס עליהם בכדי שיכירו וידעו כל באי עולם כי על טהרת הקודש נעשו ללא שום חשש ופקפוק כלל, ובכך ראויים המה לעלותם על שולחנם של צרבי דרבנן ב'אבות ובנים' ובחברות המשניות לקיים דבש וחלב תחת לשונך, ולענג בהם את ילדי החמד בתענוגי השבת שתהא חכם ממתקים ומחמדים. אחר העמל הרב תהא ברכת 'שהכל נהיה בדברו' נאמרת בכוונה יתירה מפיות עמך בית ישראל.

על הכל נוסיף את ניצוח מלאכת הקודש של משגיחי הכשרות העומדים על משמרתם שתהא כולו על הצד המהודר ביותר, וכאן המקום להוקירם ולהעריכם. ישובים המה על אדמת ניכר ימים לילות ושבעות במסירות אין קץ לוודא שחלילה לא ייצא שום מכשול מתחת ידם. עבודתם מתחלת מבראשית - בבדיקת כל המרכיבים והסממנים, ניקיון ובדיקת המחסנים עד אחרוני החדרים, לאחמ"כ מתחיל תהליך ההכשרה - מסכת שלמה בפני עצמה הכולל הגעלה הכשרה וליבון עם לשונות עש ותימרות עשן, ואחרי ככלות הכל, מתחילים מיד במסכת חדשה של הייצור עצמו הכולל השגחה צמודה ופיקוח, בה נוטלים המשגיחים חלק בראש זה בכה וזה בכה איש על מחנהו ואיש על תפקידו, מעליהם עומד משגיח

ויגעו למצוא את הפירצה לא מצאו.

ולא זו בלבד אלא שבמקביל גם המשגיח אשר במחלקת התנורים וחדרי הייבוש החל להתלונן כי העובדים אשר תחת פיקוחו החלו להתנהג בפתאומיות באופן מחשיד, אשר בכל פעם שהוא נכנס להשגיח בתוך חדר הייבוש מזרזים אותו תמיד לצאת ולבל ישהה בתוכה פנימה יותר מרגעים ספורים, ומאידך בכל פעם שהם נכנסים לאותו חדר מקיימים המה בהידור את 'והדלת סגרו אחריו' מבתוכה פנימה ואין ביכולתו להיכנס, דבר הנוגד בתכלית את דרישת הכשרות לתת כניסה למשגיחים בכל עת ועונה בכל מקום שהוא בכל שטחי המפעל כולו ללא יוצא מן הכלל. זאת ועוד, שהעובדים לא נותנים לו להדליק אור בחדר בטענת הבל כי בתנור ההוא יש חשש 'גרמא' של פיצוץ ושריפה, אולם ראה זה פלא כי בכל עת אשר הם שוהים מיד ויהי אור ככל אוות נפשם ללא שום שריפה, והדבר אומר דרשני. וגרוע מכך והחמור מכולם הוא שהכלל 'כבולעו כך פולטו' (פסחים ל: ועוד) אינו תקף בחדר זה - אלא כל כמות שנכנסת לכאן לייבוש יוצאת כפולה ומכופלת, והוא פלאי. תעלומה ואין קורא לה. אשר על כן הגיעו למסקנא פשוטה אשר ללא צל של ספק רמאות יש כאן, ויש לפסול את הייצור כולו.

ועתה נפשם בשאלתם, מה יעשו בעושי המלאכה, האם להמשיך לעקוב אחר הרמאות ולגלות את הפרצה, או להפסיק פעולתם לאלתר ולהחרים את תכולת המפעל כולו כדת וכדין. ברור שהוריתי להם לפסול תיכף ללא שהות את כל הייצור ולהפסיק תיכף את פעולתם, כאשר במקביל נתתי מהלכים בידם כדת מה לעשות, לפי אישורי הסמכות אשר בידי ביני לבין הנהלת המפעל.

בסוף אותו יום העבודה, התחבאו כמה משגיחים בתוך המפעל וכשראו כי אין איש יצאו המשגיחים ממערתם והחלו במלאכתם, בנשימה אחת עטו כולם על אותו חדר המסתורין הוציאו כל העגלות ורוקנו כל תכולת החדר ופתחו באמצע ימות החמה בבדיקת חמץ נרחבת בכל פינה ופינה, עד שמצאו בתחתית אחד הקירות כמין טלאי מהודק היטב ולא נראה לעין, תיכף קרועה ומתחתיה גילו את הפירצה הקוראת לגנב - דלת סתרים קטנה שהוביל לצדו החיצוני של המפעל, משגיח צנום השתחל פנימה וחשכו עיניו מלראות... הוא מצא את עצמו בתוך מחסן ששכן מחוץ למפעל שם שכנו מסודרים רבבות סוכריות גולמיות דומות להפליא לאלו שבפס הייצור אך הבדל קטן-אדיר ביניהם הם היו טריפה למהדרין! בהם חששות של איסורי אורייתא! חלקם עם חשש ציפוי מן החי, חלקם עם חשש של סתם יינם, ה"י. במקום 'לא תאכל כל תועבה', רצו הגויים להכשילנו בממתקי תועבה! מתברר - שאחרי ההכשרה פרצו הגויים מבחוץ באין רואים חור בדופן, סתמוה עם דלת סתרים וטלאי לא נראה לעין, דרכה העבירו והשחילו סוכריות לא כשרות לתוך אותו חדר סודי, סידרום נאה על גבי מגשים מותאמים והעבירו אותם הלאה יחד עם הסוכריות הכשרות להמשך תהליך האריזה ובכך הכפילו את הכמויות פי כמה וכמה. בזה סברו להרוויח בכפליים ראשית להוריד מהם את עול משגיחי הכשרות, ובנוסף להיפטר מכמויות הסוכריות הישנות.

עם קבלת תוצאות החקירה קיימו המשגיחים גם הם את הפסוק והדלת סתרים סגרו אחריהם, החזירו את כל העגלות על מקומן סגרו את האור שלא התפוצץ, לקחו את כל חותמיהם וחפציהם ומבחר אביזריהם, והלכו מבלי לשוב לעולם...

עם קבלת תוצאות החקירה קיימו המשגיחים גם הם את הפסוק והדלת סתרים סגרו אחריהם, החזירו את כל העגלות על מקומן סגרו את האור שלא התפוצץ, לקחו את כל חותמיהם וחפציהם ומבחר אביזריהם, והלכו מבלי לשוב לעולם... בכך פסלנו לצמיתות את המפעל כולו, וכל הייצור הכשר - לא כשר ירד לטמיון. כך הוא דרכה של כשרות, ודרשת וחקרת הדק היטב, אם אכן נעשה הדבר כהלכתו, ככל משפטו וחוקתו!

ואכלת ושבעת וברכת

איתא בגמרא (פסחים כב:): שמעון העמסוני היה דורש כל את"ם שבתורה כיוון שהגיע ל'את' ה' אלקיך תירא פירש ותו לא דרש, עד שבא רבי עקיבא ודרש 'את' לרבות תלמידי חכמים. והקשו הרוקח (בהקדמה להלכות ברכות), והאבודרהם (בברכת הלחם והזימון) מה נדרוש בפסוק (דברים ח') 'ואכלת ושבעת וברכתך א"ת ה' אלקיך', הלוא בה לא נוכל לדרוש א"ת לרבות שהרי חייבים אנו להודות רק למי שהמזון שלו שהוא ה' אחד היוצר הזן והמפרנס לכל, ולא לבשר ודם. ותירצו שם שבא לרבות את בעל הבית ומטעם זה אנו מוסיפים בברכת המזון הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה. ויראתי בפצותי, שאילולי דמסתפינא הייתי מתרץ ואומר שבא לרבות את כל העוסקים בתורת כשרות המאכלים הלא המה השוחטים, הבודקים, משגיחי הכשרות, מורי ההוראה ויושבי על מדין שבלעדיהם יאסר המזון בתכלית האיסור, ובלעדיהם לא שייך שתהא מזון מתוקן לסעודה. אי לכן מדין הכרת הטוב נרבה גם אותם בברכת המזון כמידה נגד מידה על שמכשירים המה בעבורנו את המזון, והלוא בוודאי לא פחותים המה מברכת בעל הבית שבקעו לו ברכת הרחמן בפני עצמו, וא"כשפיר נדרוש ואכלת ושבעת וברכתך א"ת ה' ואת שליחי המכשירים.

בתקופה בה מסרתי שיעורים קבועים בישיבה, נולדה לבתי שלישיית בנים. הברית של כל אחד נערכה בתאריך אחר, לפי מצבו וקצב גדילתו. כמוכן שהסב חפץ עד מאד להשתתף בבריתות של נכדיו, אבל השתתפתי רק באחת מהבריתות. שאלתי את עצמי: מה חשוב יותר - למסור את השיעור הקבוע או להשתתף בברית של נכד?

הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א, מרא דאתרא כרמיאל, על הדברים החשובים

"כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהִיָּשֵׁר בְּעֵינֵי ד'" (דברים י"ב, כ"ח)

כאשר היה רבי אלחנן וסרמן הי"ד אברך צעיר, למד בישיבתו של ה'חפץ חיים' בראדין. יום אחד הגיע אליו מברק המבשר שנולד לו בן. ניגש רבי אלחנן לחפץ חיים ליטול רשות לנסוע לעירו ולביתו, להשתתף בברית המילה של בנו.

אמר לו ה'חפץ חיים': "אם אתה עצמך תהיה המוהל, ראוי שתיסע. מצווה בו יותר מבשלוחו. אבל אם אינך המוהל, עדיף שתמנה שליח, תישאר בישיבה ותמשיך לעסוק בתורה. הנסיעה וההשתתפות בברית יגולו ממך זמן רב, ויגרמו לביטול תורה. אין הצר שווה בנזק המלך. אמנם נהוג שהאב נמצא בברית, מברך את הברכות, שמח עם אשתו, קרוביו וידידיו. הלא שמחה גדולה היא זו, הכנסת הבן בבריתו של אברהם אבינו. אבל, השתתפות האב אין זו מצווה וחובה. ההתמדה בלימוד התורה חשובה לאין ערוך".

לנו הסיפור קשה להבנה. אנו מסתכלים על התורה כפסטורלית, ידידותית, משפחתית, שמחה ונחמדה. כל זה נכון, אמת ויציב. אבל צריך למדוד במידה הנכונה. לדעת מה עיקר ומה טפל.

בתקופה בה מסרתי שיעורים קבועים בישיבה, נולדה לבתי שלישיית בנים, בלי עין הרע. מצבם הבריאותי לא איפשר לערוך את הברית בעיתה ובזמנה. הברית של כל אחד נערכה בתאריך אחר, לפי מצבו וקצב גדילתו. משל תיאמו ביניהם לערוך שלוש חגיגות...

כמוכן שהסב חפץ עד מאד להשתתף בבריתות של נכדיו, בפרט כאשר מדובר בשלישייה. אבל, למעשה השתתפתי רק באחת מהבריתות. שאלתי את עצמי: מה חשוב יותר, למסור את השיעור הקבוע או להשתתף בברית של נכד? ההכרעה הייתה חד משמעית. אין ספק שמסירת השיעור חשובה לאין ערוך. אמנם, אפשר למצוא ממלא מקום. אבל כל אחד יודע שאז איכות השיעור שונה לחלוטין. גם אם לא יהיה ביטול תורה בכמות, שהרי השיעור יתקיים, עדיין יהיה ביטול תורה באיכות. ואין זה דבר של מה בכך.

פעמים רבות באים יהודים יקרים ומכבדים אותי בסנדקאות. הדבר הראשון שאני בודק הוא, האם האירוע אינו מתנגש בשיעור. האם לא יבוא על חשבון לימוד תורה. אמנם, סנדקאות הינה דבר חשוב מאוד. כתוב בספרים שזו סגולה לעשירות. אבל, צריך לדעת את

הפרופורציות. חשוב, אבל יש דברים חשובים יותר. ואין חשוב יותר מלימוד תורה.

נחזור לסיפור שפתחנו בו. הבה נבחן את העניין במבחן התוצאות. תוצאת ההתמדה הבלתי נתפסת היא - רבי אלחנן וסרמן. גאון הגאונים, ראש ישיבת ברנוביץ, מחבר ספרי יסוד הנלמדים בשקיקה בכל עולם הישיבות.

רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל היה ראש ישיבת 'קול תורה' בירושלים. ערב אחד נערכה חתונה לאחד מתלמידי הישיבה. כמוכן שכל התלמידים נסעו לחתונה, שמחו ושימחו. רקדו עד כלות הכוחות, עד שעה מאוחרת בלילה. למחרת חלק מהתלמידים קמו מאוחר, לא התפללו בישיבה בשעה הקבועה. שאלם ראש הישיבה: "מה קרה? מדוע לא הגעתם לתפילה בהיכל הישיבה?". אמרו לו: "הלא היתה חתונה! רקדנו, התאמצנו, התעייפנו ולא יכולנו לקום בשעה הקבועה..."

אמר להם רבי שלמה זלמן: "גם אני השתתפתי בחתונה, ולי הספיק דקות מועטות. החתן ומשפחתו שמחו מאוד בנוכחותי, הגם שנמשכה דקות ספורות!". אמרו לו: "מה הדמיון? הרב הוא גדול הדור! עצם הנוכחות של הרב למשך כמה דקות, משמחת יותר מריקוד בן כמה שעות שלנו!". אמר להם: "היא הנותנת! יודעים אתם מדוע הנוכחות הקצרה שלי משמחת? משום שכאשר הייתי בן ישיבה צעיר, לא שהיתי שעות ארוכות בחתונות..."

”ראו רבותי! השתתפות בסעודת הברית הנה דבר חשוב מאוד. אבל מה? אתם אנשים עובדים, יכולים לקחת חופש מהעבודה. אנחנו בני הכולל, לומדים תורה. מלימוד תורה אין חופש!

בעיר מרוחקת. אמרתי לו: "ערוך חשבון בעצמך: כדי להגיע לשם בזמן, עליך לצאת מהשיבה בשעות הצהריים המוקדמות. כשאירוע יסתיים כבר לא תהיה תחבורה לכרמיאל. כלומר, תיאלץ לבטל יום שלם מלימוד תורה. אמור אתה, האם זה כדאי? הזו המתנה שאתה מביא לחברך? ברור שעל פי כל פרמטר שלא יהיה, עדיף להישאר בישיבה!". לפני כל פעולה עלינו לחשב חשבוננו של עולם. להסיר את הנגיעות האישיות, להציב אותן בצד, ולחשוב מה באמת הקב"ה היה רוצה שאעשה בעת הזאת.

אנחנו צריכים 'לעשות סוויץ' במוח. אלו הנורמות ההגיוניות ביותר. לא לעזוב את בית המדרש ואת לימוד התורה, אלא לצרכים ההכרחיים ביותר. הנורמות המקובלות, לפיהן כל משב רוח קל מוציא את האדם מלימודו, הן אלו שאינן הגיוניות בעליל.

(לקט מתוך הספר 'מפיק מרגליות')

פעם הגיע הרב אלישיב זצ"ל לחתונה בלויית משמשו. שאלו המשמש: "כמה זמן הרב מתכונן להתעכב כאן?". אמר לו: "כדי תמונה... כלומר, משך הזמן הנחוץ כדי שבני המשפחה יצטלמו במחיצתו. הלא זה העיקר, בעלי השמחה מתכבדים בנוכחותו של גדול הדור. יוכלו להצביע על התמונה ולספר בגאווה: 'אתם יודעים מי היה אצלנו בחתונה? הרב אלישיב!'

למרות שנראה שמדובר בהנהגות ייחודיות של גדולי עולם, למעשה אלו סדרי העדיפויות האמתיים. החריגים הם אנחנו. שנינו את הסדר הנכון והראוי. נותנים עדיפות לדברים שוליים על חשבון דברים העומדים ברומנו של עולם.

לפני שנים השתתפתי בברית מילה שנערכה בבני ברק. התינוק היה בנו של גיסי. אברך מן המניין בכולל של הרב יצחק זילברשטיין שליט"א בחולון. אברכי הכולל ובראשם הרב הגיעו לברית. לאחר עריכת הברית, ביקש הרב לשאת דברים. עמד ואמר לנוכחים: "ראו רבותי! השתתפות בסעודת הברית הנה דבר חשוב מאוד. אבל מה? אתם אנשים עובדים, יכולים לקחת חופש מהעבודה. אנחנו בני הכולל, לומדים תורה. מלימוד תורה אין חופש! סעודת הברית אינה דוחה לימוד תורה!". אמר כמה דברי ברכה, דבר תורה נאה, ומיד יצאו כולם וחזרו לחולון, לבית מדרשם.

הדבר עשה רושם עצום על כולם. האברכים ורבים באו להשתתף במצווה, כיבדו את חברם, אבל ויתרו על הסעודה כדי לחזור ללימודיהם. יש סדרי עדיפויות.

מסופר, שפעם אירע בישיבתו של רבי משה פיינשטיין זצ"ל, שמספר תלמידים נעדרו מלימודי הבוקר. שאלם מה קרה? אמרו לו: "בבית כנסת הסמוך נערכה ברית מילה. הלכנו להשתתף במצווה, לשמוע את הברכות". אמר להם: "אם בברכות חפצה נפשכם, כאן מעבר לרחוב יש בית מטבחים, שם אומרים ברכות כאוות נפשכם. מדוע אינכם הולכים לשם? אין זאת אלא שהיצר הרע הצליח להטעות אתכם. התלבש בדמות צדיק, חובב ברכות, אבל מה שבאמת משך אתכם זה האירוע המסקרן והכיבוד הטעים..."

פעם ניגש אלי בחור בישיבה וביקש רשות להשתתף בשמחת בר מצווה של חברו. התעניינתי במה מדובר, התברר שהאירוע יתקיים

* חדש - שיעורים בפרק כיצד מברכין במסגרת תוכנית בזכות התורה (שלוחה 27)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי * דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע * סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' * 4992 או 077-2222-666

אחרי האוכל שאל הדוד: "אבא, איך עושים דבר כזה? הוא משוגע ממש, מטורף. הוא אוכל כאן כל שבת וממש מכבדים אותו, ועכשיו הוא לא קיבל מספיק בשר אז הוא זורק אותו! איך אתה יכול להתאפק?", אמר לו הסבא, מי שאין לו סבלנות לא יכול להיות מכניס אורחים

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, על מדת הסבלנות ונגיעות אישיות

"להיות לו לעם סגולה" (דברים י"ד, ב')

המשל של רב האי גאון

ברב האי גאון (תשובת הגאונים - שערי תשובה סי' יג), מובא מעשה באריה שבא לטרופ שועל. אמר השועל לאריה: "הרי כולי רק עור ועצמות ואין בי כמעט בשר, אי לכך אם תטרופ אותי בוודאי לא תשבע, בוא ואראה לך אדם שמן, אשר באכלך אותו תשבע ותתיר". הלך והביאו אל מקום שבו ישב אדם, ולפניו היה בור מכוסה רעוע. אמר האריה לשועל: "רא אני מתפילתו, שלא יכשיל אותי בהתנפלי עליו". אמר לו השועל: "אל דאגה! תפילתו לא תזיק לך ואף לא לבנך. אולי תזיק לבן בנך, אבל עוד חזון למועד, בינתיים תאכל ותשבור את רעבונך!".

נתפנה האריה ובעודו רץ להתנפל על האיש, דרך על מכסה הבור ונפל לתוכו. בא השועל והציץ עליו משפת הבור. אמר לו האריה: "מה עשית לי? הרי הבטחת לי שאין הפורענות באה אלא על בן בני... אמר לו השועל: "כפי הנראה רובץ עליך עוון אבי אביך, ובגיננו נתפסת". השיב לו האריה בתמיהה: "אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה?", מדוע עלי לסבול את עוון אבותי?", אמר לו השועל: "מדוע לא חשבת על בן בנך?"

ומסיים שם: "וכמה וכמה מיני מוסר יש במשל הזה".

למדנו כאן על כוחה של נגיעה. כל זמן שהאריה היה רעב - לא היה אכפת לו חוסר היושר וההגינות כמה שנכדיו יענשו בגללו, הנגיעה שלו הייתה ההשתוקקות לטרופ את האדם, וממילא נסתתמו כל מעיינות חכמתו, והוא לא ראה כאן חוסר צדק ויושר. אבל אחרי שסרה נגיעתו - אז ראה את חוסר ההגינות שבדבר.

אדם קטן

בספר 'פאר הדור' הובא, שפעם אחת היה מרן בעל ה'חזון איש' זצ"ל מטייל עם הגר"א פלצינסקי, שסיפר באוזניו על משגיח מסויים בישיבה, אדם גדול, שהוא בעל רעיונות נשגבים ושיחותיו עמוקות מאוד, אבל בעניין שיש לו נגיעה כלשהי - יאבד עשתונותו מיד.

לשמע דבריו האחרונים נתחייך ה'חזון איש', נעצר מהילוכו ואמר: "אילו ספרת על אדם דגול שנתפס בעבירה חמורה, עדיין אין בזה סתירה לגדלותו, אבל ביחס לנגיעה אישית - הלא עשרים וארבע

שעות ביממה הנגיעה קיימת, ואין אדם זה אלא קטן שבקטנים!".

ההבדל בין 'נגיעה' ל'שוחד'

מרן החזו"א מאריך לחלק בין 'נגיעה' ל'שוחד' - ותוכן דבריו ש'נגיעה' היא אחת ממידות הרעות. בכוחה של נגיעה לעוות ולסלף את דעת האדם, כי השכל איננו השליט על האדם במקום בו יש מידות, ואף יותר מכך, ממקום בו המידות שולטות הן משתמשות בשכל ככלי למידות הרעות, ומעוותות אותו בהתאם לנגיעות בהן נגוע האדם, עד שפוסק דינים ומחדש דברים שלא היו ולא נבראו, והכל כדי להצדיק את דעתו המסולפת. אולם אין זו דרכם של תלמידי חכמים. תלמידי חכמים צריכים מידי יום ביומו להילחם בנגיעות, וכך כל מי חייהם נלחמים הם בקנאה ועצלנות, גאווה וכבוד, כעס ותאוות וכל היוצא בזה. ובמלחמתם החזקה אין הם נותנים מקום למידות רעות ונגיעות להטות את דעתם.

ואם כן, היה נראה לומר שאף שוחד לא יוכל לעוות את טוהר לבבו ושכלו של התלמיד חכם, ולכן אמר ה'חזון איש' שבשוחד אין הדבר כן, כי יש בשוחד כוח סגולי להטות לב ישר ולעוות שכלו של תלמיד חכם, וזהו מן החוקים ולא מן המשפטים.

סבלנות

הגר"ח מוולאז'ין כתב (באגרתו, כתבי ר' זונדל עמוד קטז): "ועל ידי מידת הסבלנות משיג האדם רצונו יותר ויותר, מעל די כל תקיפות שבעולם".

מרן הגר"ח מבריסק על מידת הסבלנות

אחד מגאוני זמנו התאונן לפני מרן הגר"ח מבריסק, על עגמת נפשו מבעלי דינים שבאו להתדיין לפניו. הרגיעו ר' חיים לבלי יקח הדבר אל לבו ואמר לו: "זה מכבר היה תמוה לי: מפני מה הביאו חז"ל 'כל דברי העם על משה שלא כהוגן? וכי נאה הדבר שיהיו דברים כאלה נשארים למזכרת? אלא שרצו חז"ל שיהיה בזה לימוד לעולם, איך שמושה רבינו היה סבלן כנגדם עם כל מה שדברו בו, וכך צריך כל רב ודיין בישראל להיות סבלן כנגד צאן מרעיתו".

מידת סבלנותו של רבי שמחה זליג

רבי שמחה זליג מבריסק פעם פסע לאיטו מבית המדרש אל ביתו. בדרכו ליווה אותו בחור מבני המקום, ונראה ששוחח איתו בדברי תורה. לפתע בא לקראתם צעיר שניצב בדרכו של רבי שמחה זליג ופנה אליו: "רבי, האם אזכה להינשא לבת ישראל?", שאל הצעיר. "כן, כן!", ענה הנשאל רכות, "תזכה בעז"ה להינשא לבת ישראל כשרה!". הבחור המלווה לא הבין בדיוק את השאלה והתשובה שבעקבותיה. נדמה היה לו מתוך התשובה הבוטחת, כי רבי זליג יודע במה המדובר, ולדידו היתה השאלה ברורה. עברו רגעים מספר ושוב ניצב הנ"ל לפני רבי שמחה זליג, ראש מורה ההוראה דאתרא: "רבי, האזכה להנשא לבת ישראל?", ורבי שמחה זליג, כאילו לא נשאל לפני רגע את אותה שאלה, עונה בלבביות: "כן, כן, בוודאי תנשא לבת ישראל!". רבי שמחה זליג ומלווהו צעדו עוד כמה צעדים, ושוב חזר המחזה על עצמו פעם ופעמיים, כשרבי שמחה זליג עונה בסבלנות ובלבביות, משל אין לו בעולמו אלא את תפקיד מתן התשובה לשאלה זו. רבי שמחה זליג נכנס לביתו וה'מלוה' הנוסף איתו. כשאך רצה רבי שמחה זליג להוריד ראשו על הכר ולנוח, ושוב פנה האיש אל רבי שמחה זליג ואמר: "רבי, האם אתחתן אם בת ישראל?... והרב, כאילו שמע בפעם הראשונה על נישואיו של אותו טרדן עם בת ישראל... קרובי המשפחה שאליהם פנה הבחור שליווהו, והפנה את תשומת לבם לאדם חסר דעת שנלווה לרבי שמחה זליג, לא השתוממו. "זה מכבר", ספרו, "מציק הצעיר לרבינו". "האמנם?", פנה הבחור לרבי שמחה זליג, "כיצד אפשר לסבול אדם לא שפוי זמן רב כל כך?". "אינני מבין מה אתה רוצה!" ענה רבי שמחה זליג, "והלא זו גמרא מפורשת: 'לעולם יהא אדם רק כקנה'..." לקיים את דברי חז"ל, כפשוטם וכמשמעותם, זה גם כשלא כל כך נח. לא כל כך נעים. או אפילו קצת מעצבן!

האב פקעה סבלנותו

מסופר על מרן ה'חזון איש', שאחד המתפללים הקבועים במניין האישי שלו, הביא פעם את בנו הקטן לתפילה, והבן השתולל מאוד והפריע למתפללים. בתחילה העיר לו אביו בנחת שירסן את עצמו, אולם הבן לא שמע והמשיך להפריע. משראה אביו שבנו לא שומע לו, איבד את סבלנותו ועשתונותו והתנפל עליו בחמת זעם וכעס. לאחר התפילה ניגש החזון איש לאבא ואמר לו: "בנך היום למד שני דברים:

שאסור להפריע בתפילה

שמוותר לאבד את הרסן ולהשתולל ולהתנפל בחמת זעם. "אולם היה עדיף לוותר על שתי השפעות חינוך מעין אלו".

סבלנותו של סבי הרב הרמן

הוא היה אחד ממכניסי אורחים הגדולים בעולם. היו אצלו כל שבת מעשרים וחמשה עד שלושים וחמשה אורחים... פחות מעשרים וחמשה אף פעם לא היה לו...

בנו, ר' נחום דוד, הביא להסבא 'חלאט טיש', חלאט משי יפה מאוד, דבר יקר מאוד שילבש אותו בשעת האכילה בשבתות וחגים. והוא לבש את זה. הסבתא היתה מכינה את המנות במטבח, והסבא עצמו היה מחלק את המנות בפני כל האורחים.

זה היה באותה שבת שהדוד היה אצלו. הוא הביא את המנות של הטשולנט, והביא לאחד האורחים מנה. אותו יהודי הרים את המנה וזרק אותה על הפנים של הסבא ועל החלאט טיש שלו, ויצר לכלוך נורא.

הדוד ראה את זה, הוא קם ורצה לקיים פסק באיש, אך הסבא ראה שהוא קם ואמר לו: "נחום דוד! שב ואל תגיד מילה, וקיים מצוות כיבוד אב!".

סבא נכנס למטבח, רחץ את פניו, הוריד את החלאט טיש החדש, לבש את הישן ויצא חזרה. הוא פנה ליהודי ואמר לו בקול נמוך: "תגיד לי מה עשיתי לא טוב?". אמר היהודי: "רציתי מנה כפולה של בשר!". אמר לו סבא: "אתה תקבל את זה!". נכנס למטבח, ונתן לו מנה משולשת של בשר. ולא אמר מילה נוספת בנושא.

אחרי האוכל שאל הדוד: "אבא, איך עושים דבר כזה? הוא משוגע ממש, מטורף! הוא אוכל כאן כל שבת וממש מכבדים אותו, ועכשיו הוא לא קיבל מספיק בשר, אז הוא זורק אותו! איך אתה יכול להתאפק?" אמר לו הסבא: "תשמע נחום דוד! מי שאין לו סבלנות, לא יכול להיות מכניס אורחים! צריכים לסבול את כל השיגעונות... זה מה שאמר האדמו"ר ר' יצחק מוורקה 'וירא מנוחה כי טוב' אתה אוהב מנוחה? - 'ויט שכמו לסבול' - צריך שתהא לך סבלנות. אם יש לאדם סבלנות, הוא יכול שיהא במצב של מנוחה. אחרת האדם מתרגז".

מתרגז ב'המן' האחרון

אבי זצ"ל סיפר עובדא מאלפת, על תושב השכונה שהיה איש מבוגר, אך עצבני מאוד, ומה יעשה בזמן מגילת אסתר, שהילדים דופקים את המן? - אין ברירה! וכי יפסיק באמצע? אבל סבלנותו לא עמדה לו. כל הזמן התאפק בשלשלות של ברזל, אך פתאום פקעה סבלנותו, ובשצף קצף התפרץ על הילדים והוציאם מבית הכנסת, לאחר שהפסיק בדיבור באמצע הקריאה. אך פתאום הרגיש מה עשה, הרי היה זה ב'המן' האחרון ממש! אילו התאפק עוד קצת, הרי לא היה מפסיד את הקריאה. ולא היה ללעג ולקלס בין המתפללים. זוהי תוצאה של אחד שאינו סבלן.

[מתוך 'מידות והנהגות טובות']

לפתע הצביע ראש הישיבה על אחד הסבים, ואמר: "זכורני, כי לפני למעלה משישים שנה, הייתי יחד עימו לכמה ימי מנוחה בבית 'ועד הישיבות' בנתניה"... הנכד הנרגש התעניין - באיזו שנה מדובר? ומרן רבי גרשון אדלשטיין שליט"א התחיל לחשבן: זה היה בזמן של 'כתובות' או של 'במות'?... ולפתע התנער: "אה! זה היה בשנה של 'כתובות', אם כך זה היה בשנת תשי"ז"...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"את הברכה אשר תשמעו" (דברים י"א, כ"ז)

ה'אור החיים' הקדוש כותב: "להעיר, כי מלבד הברכה המושגת מדרך השם, עוד לו עימה יעוד הטוב, והוא 'אשר תשמעו'. כי השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש, כאומרו 'שמעו ותחי נפשכם'. והמרגיש בטעם התורה תשיחנו נפשו - כי עליו לשלם גמול טוב לנותן מתנה טובה מופלאה, ואין צריך לומר שאין לתבוע שכר עליה".

כלומר, במילים 'אשר תשמעו' - מרמזת התורה כי עצם הזכות לשמוע אל דבר השם, ולהטות אוזניים לתורתו - היא היא גוף הברכה! "השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש". כאשר אדם מכיר בערך התורה, יודע מה הוא משיג על ידה, ומבין אל איזו פסגת אושר מובילות אותו מצוות השם בקיומן - הוא כבר מרגיש כי עצם השמיעה - היא הברכה הגדולה שבכל הברכות היכולות להימצא, ושוב אינו דורש שכר בעד לימודו וצייתנותו לדבר השם. עצם לימוד התורה וקיום המצוות - מהווים מבחינתו שכר טוב מאין כמותו.

כדי להמחיש את גודל התענוג, שחשים אלו שזכו לכתרה של תורה, נספר סיפור נפלא שהיה חביב על מרן הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, והזכיר אותו בדרשתו הקבועה בהיכל הישיבה קודם תפילת נעילה.

כידוע, הרבי הגאון הקדוש רבי יהודה אריה מגור זצ"ל, בעל ה'שפת אמת', התייתם בילדותו מאביו רבי אברהם מרדכי אלתר זצ"ל, ובשל כך גדל בביתו של סבו, הגאון הקדוש בעל ה'חידושי הרי"ם' זצ"ל - מייסד שושלת הקודש גור - וסבתו הרבנית הצדקנית מרת פייגא ע"ה, והתחנך על ברכם.

הרבי החכים את נכדו האהוב בתורה, הדריכו ככל יכולתו בעבודת השם, והאציל עליו מהודו מלוא חופניים. הרבנית שימשה לו כאם מסורה, גידלה וטיפחה אותו במיטב יכולתה.

מתמיד ושקדן עצום היה הנער יהודה אריה, בוצין בוצין מקטפיה ידיע. אהבתו לתורה היתה לשם דבר, ולילות כימים שם בעמלה של תורה.

בלילה חורפי אחד, קר וגשום, התעוררה הרבנית משנתה באמצע הלילה למשמע רוחות עזות שהשתוללו בחוץ. בדאגה אוהבת קמה ממשכבה וניגשה למיטת נכדה, בכדי להיטיב את תנוחתו, לוודא שהוא מכוסה היטב בשמיכה עבה, וכי התנור בחדר מחמם דיו. אך לתדהמתה, המיטה היתה ריקה. הילד איננו.

היא נבהלה מאוד והחלה לחפש אותו בחדרי הבית, אך לשווא. לבסוף, נכנסה לחדר לימודו של בעלה הגדול ה'חידושי הרי"ם' - שמיעט לעלות על יצועו - כדי להשיח בפניו את דאגתה. לפליאתה, מצאה שם את נכדה הרך בשנים שקוע עמוקות בתלמודו.

"לייבל'ה! מדוע אינך ישן?", שאלה בתוכחה, והילד השיב בתחינה: "בְּאַבְעָ, אני רוצה ללמוד! חשקה נפשי בתורה!".

היא הבינה מיד כי בסיטואציה כזו לא תצליח להשפיע עליו לשוב למיטתו, וביקשה מה'חידושי הרי"ם' לצוות על נכדו ללכת לישון.

נענה ה'חידושי הרי"ם' לבקשה ופנה אל הילד: "לייבל'ה, תפנה מיד למיטתך לישון! כדי שיהיה לך כח ועירנות ללמוד, מוכרח אתה לשמור על בריאותך ולהקפיד על שעות שינה מספקות".

חשב הילד לרגע, ואז השיב לסבו ביראת כבוד: "במה אני שונה ממך, זיידע? הלוא גם אתה הוגה בתורה בלילות, ומדוע שגם אני לא אעשה כמוך?"

שקע רבי חיים במהלך כל הדרך בלימוד התורה בעומק העיון. שם, על סיפון האוניה, חידש שלושים ושתיים מערכות בספר 'שב שמעתתא', אותן אסף לחיבור 'מיוחד בשם 'תורת הספינה'

מי שזוכה ומרגיש את עריבות התורה והתענוג בקיומה, שוב אינו יכול לפרוש ממנה. לכן היצר הרע משקיע כוחות עצומים ותחבולות גדולות, כדי למנוע מאיתנו הרגשת אהבה וחיבור אמיתי לתורה. בספר 'איילת אהבים', מובאת פנינה נפלאה באחד מהמאמרים הבודדים, פרי עטו של הגאון הצדיק רבי יוסף זונדל מסלנט זצ"ל. במאמר מאריך רבי זונדל לבאר את עניין עמלה של תורה, והוא כותב בתוך הדברים על הפסוק "נפש עמל עמלה לו" את המשפט הבא: "כי עיקר מה שנדרש מאתנו הוא העמל, כי על ידי העמל ניכר וגלוי אהבתו ותשוקתו של האדם לחכמה". כלומר, הסיבה שקניין התורה כרוך בעמל ויגיעה - משום שכאשר הלומד עמל ויגיע בתורה, הוא מגלה את אהבתו הגדולה כלפיה, ורק מי שאוהב את התורה בכל לבו - התורה נקנית לו. כי אהבת התורה - היא הדרך והמבוא לזכות להבנת התורה. הגאון רבי ירוחם אולשין שליט"א, ראש ישיבת ליקווד, המחיש זאת במעשה מופלא ששמע מהגאון רבי לייב באקשט זצ"ל, ראש ישיבת 'תפארת מרדכי' בדטרויט, מגדולי מרביצי התורה והמוסר באמריקה. היה לו לרבי לייב קרוב משפחה, שזכה ללמוד חברותא כמה חודשים בשנה עם גאון ישראל, מרן רבי מאיר שמחה הכהן מדוינסק זצ"ל, בעל ה'אור שמח'. אותו קרוב סיפר לרבי לייב, כי פעם באמצע לימודם התקשו בהבנת דברי התוספות, ולא הצליחו לרדת לעומק כוננתם. אמר לו רבי מאיר שמחה: "מכיון שאיננו מבינים את לימודנו אף לאחר עמל כה גדול, הרי צריכים אנו להתפלל לקדוש ברוך הוא שיעזור לנו. אבל אומר לך באיזה נוסח יש להתפלל: תתפלל לקדוש ברוך הוא שיתן בליבנו אהבת תורה". וכך הווה. עמדו ה'אור שמח' והחברותא והתפללו מעומק הלב להשם יתברך, שיציף את ליבם באהבת תורה, ואחר כך שבו ללימודם. והנה, לא עברו דקות בודדות וכל דברי התוספות הובנו על בוריים והתיישבו כמין חומר. בסיום הלימוד, פנה החברותא אל רבי מאיר שמחה ושאל: "מה

חייך החידושי הרי"ם, והסביר לנכדו בנועם את החילוק: "אתה, בשונה ממני, עדיין ילד צעיר, וזקוק לשעות שינה בריאות ויציבות, כדי לאגור כוחות לחיים. אני כבר יהודי מבוגר, ובגילי איני זקוק לישון כל כך הרבה".

שמע הילד את ההסבר בהכנעה, וקיבל על עצמו מעתה ואילך להקפיד יותר על שעות השינה בלילות.

אך למחרת, שוב קמה הסבתא באמצע הלילה, וכשפנתה למיטת נכדה הבחינה פעם נוספת כי היא ריקה. הפעם היא שמה את פעמיה מיד אל חדר לימודו של בעלה הגדול, שם שוב מצאה את הנכד באותה תנוחה כמו אתמול, שקוע במחשבת התורה, עמל ויגע בלימודו.

"לייבלה! מה מעשיך כאן?", שאלה בנימה מוכיחה. "הלא אתמול הבטחת לנו מפורשות שתקפיד לישון בלילות כראוי!".

"אמת שכך הבטחתי אמש", השיב הנכד בקול מצטדק, "אבל מה אעשה? כיצד שייך להיפרד מתורה כה מתוקה וערבה?..."

למשמע משפט כה טהור וזך לא הצליחה הסבתא להישאר אדישה. היא ניגשה אל הנכד, נרגשת, חיבקה אותו בכל ליבה ונשקה בחום על ראשו.

היא הבינה, כי למרות שנכדה אמנם רק נער צעיר עול ימים, הינו בעל השגות גבוהות, שחש את עוצם התענוג המופלא ומחיה הנפש שבתורה, ומשיג בשכלו כי אין הנאה גדולה וטובה יותר מזיו החכמה העליונה, ואין דרך להפסיקו מרדיפה אחר התענוג הבלתי נגמר הזה.

סיפור מופלא מעין מעשה זה, שמעתי מאבי מורי שליט"א:

בפני מרן ה'חזון איש' זצ"ל הועלתה פעם שאלה קשה, שנגעה לתלמיד ישיבה שנסחף - לא עלינו - אחר הרוחות הזרות, שנשבו בעוז בארץ ישראל באותה תקופה. כשהחל להשפיע לרעה על אחרים, החליטה הנהלת הישיבה בה למד הבחור לסלקו משורותיה, בכפוף להסכמת ה'חזון איש'.

שמע ה'חזון איש' את פרטי המקרה, והורה שלא לסלקו בינתיים. במקביל, ביקש לזמן את הבחור לביתו לשיחה.

הבחור הגיע לביתו של ה'חזון איש', והתקבל על ידו בחביבות ובמאור פנים. ה'חזון איש' הזמינו להיכנס לחדרו הפרטי, סגר את הדלת, והם ישבו ושוחחו ביחידות במשך כחצי שעה. לבסוף יצא הבחור מן החדר, כשניכר שהוא מחוייך ומסופק.

עברה תקופה קצרה, והנה מהפך מופלא התחולל בהתנהגותו של הבחור ובהשקפת עולמו. הוא עזב את כל תוכניותיו ושאיפותיו הקודמות, הקדיש את כל עיתותיו לעמלה של תורה, ובמשך הזמן צמח לתלמיד חכם חשוב.

כשנשאל ה'חזון איש' כיצד הצליח באמצעות שיחה קצרה לחולל מהפך כה משמעותי מקצה לקצה בתודעתו של הבחור, השיב תשובה מדהימה: "לא שוחחתי עמו כלל בענין מצבו! רק למדתי עמו סוגיא בגמרא... בחצי שעה הזו הוא טעם את מתיקות התורה, וכיון שטעם - שוב לא פסק!..."

זהו כח התורה - "תענוג נפלא מחיה הנפש".

"אנו מתקשים בהבנת התוספות, כי חסרה לנו אהבת תורה"

בשמעתתא ג', פרק פלוני... בתנאים הקשים הללו, ינק רבי חיים את חיות הנפש שלו מעיונה של תורה. שם היה, ושם היה מקומו - שמעתתא ג'... ואכן, כך היה הנוסח המודד אצל גדולי התורה. שמעתי על הגאון רבי אליהו מיישקובסקי זצ"ל, ראש ישיבת 'כנסת חזקיהו' ורבה של 'כפר חסידים', שכאשר היו צריכים להזכיר לו על תאריך של אירוע וכדומה, הזכירו לו זאת באמצעות מסכת שלמד באותו הזמן, כך מיד היה נזכר במה המדובר.

סיפר לי אברך יקר, בוגר ישיבת פוניבז' שכיום מתגורר בשכונתנו, כי לפני נישואיו עלה להזמין את מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין שליט"א לשמחתו. הוא הגיש לרבי גרשון את ההזמנה, ורבי גרשון פתח אותה והביט בין היתר על שמות הסבים שהופיעו בה.

לפתע הצביע ראש הישיבה על אחד הסבים, שנודע כתלמיד חכם ומרביץ תורה בירושלים, ואמר: "זכורני, כי לפני למעלה משישים שנה, הייתי יחד עימו לכמה ימי מנוחה בבית 'ועד הישיבות' בנתניה..."

הנכד הנרגש התעניין - באיזו שנה מדובר? ורבי גרשון התחיל לחשב במלמול לעצמו: "זה היה בזמן של 'כתובות' או של 'יבמות'...?", ולפתע התנער: "אה! זה היה בשנה של 'כתובות', אם כך זה היה בשנת תשי"ז..."

כך נמדד הזמן אצל אדם גדול, שהתורה היא חלק מנפשו, וכל תהלוכותיו וציר חייו מושגות על תורה. גם כשהוא הולך לפוש, לאכול או לישון, תמיד מחשבתו נתונה על תורה. השנה והזמן מאוחסנים בזכרונו של רבי גרשון לפי המסכת שלמד... גם כשהיה בנתניה היה זה זמן של 'כתובות' או 'יבמות', כי כשלמד את המסכת - כל הווייתו היתה בפנים.

בדומה לזה שמעתי מאחד מבני ביתו של רבי גרשון, כי לפני שנה או שנתיים הגיע מאמריקה הגאון רבי אליהו ברודנא שליט"א, ראש ישיבת מיר בארצות-הברית, ועלה להתברך במעונו. הציגו אותו בפני ראש הישיבה כבנו, ממלא מקומו של הגאון רבי שמואל ברודנא זצ"ל, בראשות ישיבת מיר בארצות-הברית, ושהינו נמנה בין גדולי מרביצי התורה באמריקה.

רבי גרשון ניסה לאמץ את מוחו להיזכר מי היה אביו. אך לאחר רגע של מחשבה התעשת ואמר: "הא, אני נזכר כי לפני ארבעים שנה ראיתי באיזה קובץ מסוים 'חבורה' שכתב יהודי בשם רבי שמואל ברודנא, בה יישב קושיא חזקה על תוספות פלוני במסכת פלונית... זהו אביכם!"

רבי אליהו שהכיר חידוש זה מאביו, אישר לראש הישיבה כי אכן אביו עסק ביישוב קושיא זו, והעלה ליישב כך וכך... הדבר הדהים את כל הנוכחים בחדר - כיצד זכרונו של רבי גרשון כרוך בקושיות ותירוצים ששמע, ולפי הסוגיות שעסקו בשעתו. אך נדמה כי אין רבותא בכך, כי כאשר יודעים להעריך נכונה את התורה, וציר החיים מסתובב סביב התורה - ניתן להגיע לדרגות כאלו, בהן התורה נהפכת לחלק בלתי נפרד מהחיים!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

שהרב הורה להתפלל על הבנת התורה - מובן לי היטב. הן חז"ל אומרים (נדה ע, ב): 'מה יעשה אדם ויחכם - יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו'. אולם מהיכן לקח רבינו את נוסח התפילה? לכאורה, אם חסר לנו בהבנת התורה, היינו צריכים לבקש מהבורא הבנה, ולהתפלל תפילות של 'אתה חונן לאדם דעת' או 'אבינו אב הרחמן'. אבל הרב אמר שנתפלל כי נזכה לאהבת תורה. לכאורה, מה שייכת תפילה זו להבנת התורה?"

"אענה לך במשל", השיב ה'אור שמח'. למה הדבר דומה? לאמא שהייתה צריכה לעזוב את ביתה לכמה שעות, והביאה את תינוקה הקטן לשכנתה, כדי שתשמור עליו. כששבה לביתה ונכנסה אל השכנה, מצאה את התינוק בוכה ומיילל, ומיד נטלה אותו וטיפלה בו עד שבכיו פסק.

"איך מיד הבנת מה הוא צריך?", תמחה השכנה בטון משתומם. "הלא ניסיתי להרגיע אותו בכל דרך שיכלתי, ולא הצלחתי..."

מה באמת ההבדל בין השכנה לאם התינוק? הרי השכנה היא גם כן ברת דעת, וייתכן שאף מטופלת בילדים משל עצמה. מדוע, אם כן, האם הבינה מיד מדוע התינוק בוכה, ואילו השכנה לא הבינה?

בהכרח הטעם הוא, כי לאם יש אהבה עזה לתינוק, כאילו התינוק הוא עצם מעצמותיה, וממילא היא מרגישה מה הוא צריך - כשם שהיא מרגישה מה היא צריכה. אבל השכנה, אף על פי שהיא בעלת שכל, אין לה שייכות לתינוק.

המשיך רבי מאיר שמחה ואמר: "התורה הקדושה עמוקה מאד, ולפעמים קשה לעמוד על דבריה ולהבין עד תומם. אבל כל זה הוא מפני שאנו 'זרים' לתורה... אנו עומדים מבחוץ, וכך קשה מאד להבין אותה. אבל האמת היא שהתורה והיהודי בעצם חד הם, כמו שאמרו חז"ל (זוהר ח"ג ע"ג א): 'ישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא חד הוא'; ואם מתרחקים אנו מהתורה - זה אינו המצב הטבעי. כך יוצא שעיקר העבודה הוא להתקשר ולהתדבק לתורה הקדושה, ועל ידי אהבת התורה מתקרבים ומתדבקים בה עד שנעשים עימה כגוף אחד. או אז, ניתן להבין את כל סודותיה ומצפונה.

"עכשיו תבין", סיים רבי מאיר שמחה, "מדוע כאשר רואים שלא מבינים משהו בלימוד התורה, צריכים להתפלל לקדוש ברוך הוא שיתן בלבנו אהבת התורה במדה גדולה יותר!"

באיזו שנה נסע רבי גרשון אדלשטיין לנוח בנתניה? מסופר על מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, שכאשר שב מגלות שנחאיי בדרכו לארץ ישראל, נסע עם אוניה עד צרפת, ומשם תכנן להגיע ארצה. למרות שהנסיעה היתה ארוכה ומתישה, שקע רבי חיים במהלך כל הדרך בלימוד התורה בעומק העיון. שם, על סיפון האוניה, חידש שלושים ושתיים מערכות בספר 'שב שמעתתא', אותן אסף לחיבור מיוחד בשם 'תורת הספינה'.

לקראת סוף הנסיעה, לאחר טלטולי דרך קשים ומייגעים, נשמע לפתע בחלל האוויר קולו של ילד קטן ששואל את אימו בעצבנות: "אמא, מתי כבר מגיעים? אמא, היכן אנו נמצאים?", וכך, שוב ושוב. רבי חיים, שהיה שקוע בעיונו הנמרץ, התנער לפתע כמי שקם מטרדמת עמוקה, ואמר באופן אינסטיקטיבי: "אנחנו נמצאים

תוך כדי העבודה, שאל אותי הבעלים של המלון, למה הוא אף פעם לא שמע על עירוב. "אני אמנם ערבי", הוא אומר לי, אבל עבדתי לא מעט עם יהודים שבאו למלון והיו כאן שבתות כל שנה. בחיים לא שמעתי על המושג הזה שנקרא 'עירוב'

הרב אברהם רינת, מומחה בעל שם בתחום כשרות העירוב, מסביר מדוע לימוד מסכת עירובין אינו 'בשמים' בשביל אף אחד, ומדריך כיצד נלמד את המסכת בהצלחה בעזרת ה'

יעקב א. לוסטיגמן

כשלמדתי בישיבת 'חברון' ידעתי שאחרי החתונה אפנה ללימודי הלכה. אני אוהב את ההיגיון שיש בהלכה, את הישירות, את העובדה שבהלכה חייבים להיצמד לקרקע המציאות, וכל סברה שלא תגיד, חייבת להיות מתורגמת להלכה פסוקה, זה שומר על קו המחשבה הישר והברור, את ההיגיון הצרוף שבכל הלכה והלכה.

"בשנים הראשונות לאחר נישואי גרתי במושב 'בית מאיר', ובאותה תקופה למדתי בטלזו סטון בכולל הוראה של הגאון רבי אריה זילברשטיין שליט"א, מגיד השיעור המפורסם של 'הדף היומי בהלכה' ב'דרשו', ואז עסקו בהלכות עירובין שנלמדו ביסודיות ובעיון רב הלכה למעשה.

"כמובן שכשלומדתי תחום הלכתי, יוצאים לבדוק מה קורה בשטח. הסתובבתי ביישוב שלנו וגיליתי שהעירוב אינו כשר. נחרדתי ומיד התחלתי לפעול בעניין, עשינו תיקונים מעין 'עזרה ראשונה', ובמקביל החלטתי שאני מקיף את היישוב כולו בעירוב שיהיה מהודר בעזרת ה'. אבל מלימוד הלכה יסודי ככל שיהיה אי אפשר להתחיל לפסוק בשטח. חיפשתי מומחה גדול בתחום, וזכיתי לעשות 'שימוש', אצל הג"ר מנחם מושקוביץ, שהוא ממש אחד המומחים הגדולים ביותר בארץ בתחום. זה לא היה קל, אבל התעקשתי מאוד ונצמדתי אליו במשך מספר שנים ואפילו עשיתי יחד אתו כמה וכמה עירובין בבתי חולים שונים ובמקומות אחרים.

לרגל תחילת לימוד מסכת עירובין, על ידי רבבות לומדי 'הדף היומי' ברחבי העולם היהודי כולו, החלטנו להפנות זרקור לפעילות בתחום. לאחר בדיקה קצרה, צץ ועלה שמו של הרב אברהם רינת, לשעבר רבו של המושב 'בית מאיר', כמי שעוסק רבות בתחום. שוחחנו עם הרב רינת, והבאנו לפניכם את עיקרי השיחה המרתקת, המקיפה את התחום המסתורי והלא מוכר, מכל כך הרבה זוויות.

"כולנו יודעים שנושא העירובין שייך בעיקר ליושבי ארץ הקודש", אומר הרב רינת במהלך השיחה שאנו מקיימים עמו. "נכון, בחוץ לארץ לא מצוי שמקיפים יישובים בעירוב, בגלל סיבות שונות ומגוונות. אבל בארץ, אין כמעט יישוב יהודי שאינו מוקף עירוב. בוודאי כשמדובר ביישוב שיש בו קהילה של יהודים שומרי מצוות, ולא משנה אם מדובר באשכנזים או בספרדים, בחרדים או בדתיים שאינם חרדים. אם מתגוררים במקום שומרי שבת, כמובן שגם דואגים לעירוב שיקיף את היישוב.

"אבל האמת היא - שברבים מהיישובים בארץ, העירוב אינו כשר למרבה הצער", אומר הרב רינת.

"אני לא מדבר על הידורי הלכה או חומרות", הוא מדגיש, "אני מדבר על תנאים בסיסיים בשולחן ערוך שלא מתקיימים ביישובים בארץ, וממילא העירוב המקיף אותם פסול, לפעמים הוא פסול מעיקרו ומעולם לא היה כשר, ובמקרים אחרים דווקא כן עשו עירוב ברמה סבירה, אבל לא תחזקו אותו כראוי והוא נפסל עד מהרה".

"מטבע הדברים ביישובים עם אוכלוסיה חזקה מאוד, יש יותר תשומת לב בעניין. יש פה ושם כמה אנשים שמבינים בהלכות עירוב ואם יש בעיות מספיק אחד כזה שיידע על כך ויעורר את חבריו עד שלבסוף הבעיה תבוא על פתרונה ההלכתי.

"אבל ביישובים רבים מאוד זה לא המצב, והעירוב עומד בעלבוננו שנים ארוכות בלי שמישהו שמבין בתחום טורח לבדוק אותו בצורה יסודית ולתקן את הטעון תיקון".

ביקשנו מהרב רינת שיספר לנו איך הגיע בכלל לעסוק בתחום: "האמת שאני מטבעי מאוד אוהב את ההלכה המעשית. כבר

"מי שלא יודע את ההלכות, בטוח שבבתי מלון אין שום בעיה זה הכל רשות אחת. אבל זאת טעות המורה כמובן"

השכונות בבני ברק, ולקחנו איש מקצוע בעל שם בתחומנו, אבל חסר כל ניסיון בתחום העירובין. נתנו לו מפה מפורטת עם מפרט טכני מאוד ברור והוראות מדויקות כל דבר איך לעשות, ובכל זאת היינו צריכים לבצע עשרות ואולי אפילו מאות תיקונים. "מאז למדתי שחייבים לעבוד עם אנשי מקצוע שיש להם ידע וניסיון בתחום, שמכירים את הדרישות ויודעים בדיוק איך לעשות זאת". הרב רינת מוסיף כי בתקופה האחרונה החל לאסוף מפות של יישובים שונים בארץ, עם שרטוט ברור של תוואי העירוב בכל עיר ויישוב. "היעד שלנו הוא שתהיה מפה כזאת על כל יישוב בארץ ובעולם שיש בו עירוב, וכל מי שרוצה יוכל לבדוק בדיוק איפה עובר העירוב, ומי הוא הבודק הממונה באותה עיר כדי שהוא יוכל לדבר אתו. כבר עכשיו יש לנו כמה עשרות יישובים שמעודכנים, והעבודה נמשכת לאט לאט בסייעתא דשמיא.

"לסיום", מסכם הרב רינת, אני רוצה לצטט את דבריו של מורי ורבי הרב מושקוביץ שליט"א: "עירוב שהוא 99 אחוז כשר, הרי הוא 100 אחוז פסול.

"כי בעירוב כל פסול אחד קטן בקצה הכי מרוחק של העיר או היישוב, פוסל את העירוב של העיר כולה. ולכן ההלכות הללו הן חמורות שבחמורות. אני יודע שרבים נמנעים מלטלטל בשבת, אפילו במקום שיש בו עירוב, כי הם מחמירים על עצמם, אבל אני רוצה לומר שמי שיודע ובקי בהלכה ובפרקטיקה של העירובין, יודע שזאת בכלל לא חומרה, ובהרבה מאוד מקומות זה איסור גמור לטלטל בשבת, למרות שהם מוקפים עירוב.

"ואחרי כל הפעולות והדיבורים, לא נותר לנו אלא להתפלל לקב"ה שיסיר שטן מלפנינו ומאחרינו, ויגן עלינו מכל שמץ של איסור מדאורייתא ומדרבנן, ואני תקווה שהעיסוק במסכת עירובין שמתרבה בימים אלו כשרבבות לומדי 'הדף היומי' מתחילים את המסכת, יחולל מהפכה בתחום, והלכות אלו יזכו לכבוד הראוי להן, כחלק מרכזי ומשמעותי בהלכות השבת".

כמובן שבאותה תקופה גם עשיתי את העירוב בבית מאיר וב"ה העמדנו שם עירוב כשר ומהודר".

"הלכות עירובין נתפסות כמקצוע בפני עצמו. משהו שרוב רגיל מהשורה לא כל כך מבין בו. לך לרב בית כנסת ותבקש ממנו שייתן כשרות על משחטת עופות. הוא יוכל לעשות זאת? כמובן שלא. כשרות עופות זה מקצוע. ללמוד את ההלכה זה לא מספיק. צריך ללמוד את הפרקטיקה, איך בודקים, מתי בודקים, עם אלו כלים צריך להשתמש, איך מוודאים שלא יתערבו טריפות בעופות כשרים חלילה ועוד ועוד. זה עניין של ניסיון ולפעמים גם של ידע טכני.

"אם בכשרות העופות כך, אז גם בעירובין. ההלכות עצמן נתפסות כמורכבות ורבנים רבים בכלל לא עוסקים בהן, וגם מי שכן מכיר את ההלכות אין לו שום היכרות עם השטח עצמו. הוא יכול להעמיד עירוב כשר, אבל בצורה כזאת שלא תאפשר לו להישאר כשר לאורך זמן.

"לא זו אף זו, עירוב זה דבר יקר. מדובר בעבודה של ימים ואפילו שבועות להקיף ישוב בעירוב. כל עמוד עלול לעורר ויכוח עם תושבים וחקלאים שלא רוצים כאן עמוד או שם, הציוד עצמו יקר, העבודה צריכה להתבצע על ידי מומחים בתחום אם רוצים שהעירוב יהיה כשר, ואחרי שהשקעת כסף רב, צריך להשקיע גם בתחזוקה, שזאת הוצאה לא קטנה. כשאין ביקוש מספיק מצד הציבור, כמובן שהמועצות והעיריות לא מתלהבות להשקיע כסף בעניין הזה".

"אספר לך סיפור מזעזע: יום אחד נקראתי לבית מלון בעיר ערבית שיש בה בית מלון כשר. הרב שנותן את הכשרות למלון, דרש גם שיקיפו אותו בעירוב בכשר למהדרין, ואני הוזמנתי לבצע את המלאכה.

"תוך כדי העבודה, שאל אותי הבעלים של המלון, למה הוא אף פעם לא שמע על עירוב. "אני אמנם ערבי", הוא אומר לי, "אבל עבדתי לא מעט עם יהודים שבאו למלון והיו כאן שבתות כל שנה. בחיים לא שמעתי על המושג הזה שנקרא 'עירוב'". הוא סיפר לי על ארגונים ידועים ומפורסמים שעשו בתחומם שבתות התאחדות וכדו', ולא ידעו בכלל שהם צריכים לשאול אם יש במקום עירוב.

"מי שלא יודע את ההלכות, בטוח שבבתי מלון אין שום בעיה זה הכל רשות אחת. אבל זאת טעות חמורה כמובן. כל אחד יש לו 'רשות היחיד' בחדר שלו במלון. המסדרונות הם כבר לא רשות היחיד, ובוודאי שלא חדר האוכל או החצר של המלון. אפילו אם המלון כולו מוקף וסגור כמבנה אחד, זה עדיין לא כולל אותו לרשות אחת לעניין רשויות השבת, אם לא עירבו על פת כדת וכדין.

"אנשים פשוט עברו על איסורי שבת שנה אחרי שנה בלי שידעו בכלל. ביניהם היו גם רבנים של הארגון שבאו לשבות איתם ולשאת בפניהם דרשות וכו'.

"בהקשר זה אספר שעשינו פעם עירוב מהודר מאוד לאחת

קבל את גליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

לאחרונה פתחתי עסק ענק, של מכירת מכוניות פאר יקרות וחדישות מחוץ לארץ. המכס שגובים על העברת כל מכונית שרד שכזו הוא גבוה עד מאוד. לפיכך המצאתי תחבולה זו, כדי 'להבריח' את הרכב עצמו במעבר הגבול...

פקח עיניך וראה, בכמה חסדים וטובות גדולות מוקף אתה מכל עבר

הרב יהושע לייבזון

"למען ייטב לך ולבניך" (דברים י"ב, כ"ח)

הבאתי לפני ספור מיוחד, המלמד אותנו שלפעמים עומד האדם מול מתנות יקרות ערך, משמים מעניקים לו חיים מלאים כל טוב, אך הוא - במקום להודות ולשבח לפניו יתברך, על עצם המתנה הגדולה, מתנת החיים, שקיבל בחנם מן השמיים, לבו מתמרמר ומתלונן על זוטות...

השוטרים הרוסים המנומנמים למחצה, שישבו באותו לילה קר ואפל בתוך 'בודקה' קטנה וקפואה, אי שם במעבר הגבול הרוסי, לגמו לעצמם כוסית ועוד כוסית...

גם כדי לחמם מעט את עצמותיהם בכפור הנורא, וגם כדי להתעורר מעט... לבל יירדמו כאן בתורנות השמירה.

לפתע שפשפו את עיניהם בתימהון: מכונית פאר יוקרתית, חדשה ונוצצת, מתקרבת לאיטה אל מעבר הגבול.

"זהו בוודאי עשיר גדול!" - אמר אחד השומרים, "מנה הגונה תהיה כאן הערב! הוא בוודאי נושא עמו סחורה יקרה ומפוארת, כדרכם של עשירים. ה'מכס' שישולם לנו כאן, על הסחורה שבמכונית זו בלבד, יעלה על כל הגבייה של כל השבוע גם יחד!"

מכונית השרד התקרבה לאיטה, פנסיה האירו באור חזק את חשכת הלילה, והיא נעצרה לצידם של השוטרים חמורי הסבר, שיצאו עטופים במעילי פרווה כבדים, כדי 'לבדוק' היטב את אשר לפניהם. "תעודות בבקשה!"

היהודי הנכבד ורם המעלה, שישב בתוככי הרכב, לבוש בגדי עשירים וגבירים, הושיט לידו של מפקד הפלוגה את תעודותיו, תעודת זהות, תעודת רישיון, ודרכון רוסי תקין. לאחר בדיקה מדוקדקת של התעודות - נמצאו כולן תקינות, לא נראה בהן שום זיוף או סילוף, גם התאריך של הפספורט היה בתוקף. הבדיקה הראשונית עברה ב"ה בהצלחה!

"ועתה!" - פקד המפקד חמור הסבר, "לבדיקת התכולה!"

מיד הקיפו השוטרים את המכונית מכל צדדיה. מתחילה פתחו לרווחה את כל הדלתות, הן מימין והן משמאל. בעזרת הפנסים החזקים שבידיהם, האירו אל תוככי הרכב בכל הפינות, אך לא מצאו שם ולא כלום!

ברם, משניגשו אל 'תא המטען' האחורי ופתחוהו לרווחה, הופתעו

לגלות בו 'שקי חול' מלאים וגדושים...

"ומה זאת?", שאל/חקר המפקד.

"זה חול טוב ואיכותי!", הסביר הגביר. "בונה אני כעת בית חדש, גדול ורחב ידיים, ולכן אני זקוק לכמויות חול גדולות."

"וכי חסר לנו חול כאן ברוסיה?", הקשה המפקד, "בשביל מה להוביל ולסחוב חול פשוט מחוץ לארץ?"

"אה!", חייך האיש, "כיצד אפשר לדמות חול טוב ואיכותי שכזה, לחול הפשוט שבאדמה הרוסית? חול זה שהנני מייבא כאן מחו"ל, הוא מומלץ מאוד על ידי הקבלנים המומחים, ונחפר מתוככי חבל ארץ קסום שעל חוף הים הרחוק!"

המפקד המנוסה הסתפק מאוד בנכונות דברי האיש, הוא קיווה ויחל למצוא כאן סחורה טובה ויקרה... על יבוא חול פשוט הרי אין גובים שום 'מכס'... ועל אתר ניתנה הפקודה, לרוקן את תכולת השקים ולסנן היטב את כל החול, כדי 'לגלות' מה מחביא שם האיש, ואלו אבנים טובות ומרגליות מסתתרות להן שם בין גרגרי החול...

הבדיקה הקשה ארכה זמן רב, שומרי הגבול עשו את מלאכתם נאמנה, שק אחר שק הועלה על השולחן הגדול, תכולתו נשפכה והתפזרה לכל עבר, והשוטרים שלא מיהרו לשום מקום, סיננו וחיפשו בדק היטב, כל הזמן שבעולם עמד לפנייהם, והם רצו מאוד 'לתפוס' כאן משהו יקר יותר, שיתחייבו בתשלומי מכס גבוהים... אך לאזבתם הגדולה נמצאו כל השקים 'נקיים', רק חול וחול ועוד חול, שום דבר לא הסתתר ולא התחבא בתוך השקים.

ליתר ביטחון הקיפו שוב בבדיקה יסודית את כל המכונית כולה,

אם טורח העשיר כל כך בשביל לייבא חול מחו"ל, כנראה הוא אכן חול טוב יותר...

אחד משכניו וחבריו הטובים של היהודי העשיר, התפלא ותמה על החול הרב שמייבא חברו זה כמה שבועות מחוץ לארץ - הסיפור על חול טוב ואיכותי לא נראה לו כל כך, הוא מעולם לא שמע על חול מיובא...

בוקר אחד, לאחר תפילת שחרית שבבית הכנסת המקומי, התלווה אל חברו מיוזענו העשיר, ובשיחה לבבית שהתפתחה ביניהם שאלו לאמור: "הגד נא האמת, מה הסיפור עם החול הרב הזה שהינך מייבא זה כמה שבועות? כלום חסרי חול אנחנו כאן ברוסיה? הרי לפניך חול רב כעפר הארץ!"...

היטה היהודי את פיו אל אזנו של חברו, ולאחר שבדק שאין בסביבה 'אוזן קשבת'... גילה בפניו את הסוד הגדול:

"וכי נדמה בעיניך שאני סוחר כאן סתם חול, עפר ואפר? אין זה אלא 'סיפור כיסוי' זוריית חול בעיניים! - לאחרונה פתחתי עסק ענק, של מכירת מכונות פאר יקרות וחדישות מחוץ לארץ. המכס שגובים על העברת כל מכונת שרד שכזו הוא גבוה עד מאוד. לפיכך המצאתי תחבולה זו כדי 'להבריח' את הרכב עצמו במעבר הגבול... 'בכל נסיעה שהעברתי בגבול, הגעתי עם רכב חדש אחר. שוטרי המכס שהיו עסוקים מאוד כדי לגלות את המטמון של הסחורה היקרה המתחבאת בתוך הרכב, לא העלו על דעתם שהרכב הגדול והיקר עצמו, שעומד אל מול פניהם בכל פארו והדרו, הוא הסחורה המובחרת בעצמה! במקום לסנן גרגיר אחר גרגיר בחיפוש מדוקדק, לא הבינו בטיפשותם שהאוצר הגדול עובר כך מתחת ידם, עם 'סיפור' של ייבוא חול איכותי..."

טיב המוסר השכל שניתן להוציא מסיפור מדהים זה, במה שנוגע לענייננו, הוא שלפעמים עומד האדם מול מתנות יקרות ערך, כדוגמת אותו רכב יקר ומפואר, משמים מעניקים לו חיים מלאים כל טוב, משפחה ופרנסה, בריאות, נחת וכו', אך הוא במקום להודות ולשבח לפניו יתברך, על עצם המתנה הגדולה, מתנת החיים, שקיבל בחינם מן השמיים, הרי הוא כאותם רוסיים נבערים - מוצא בעצמו 'תא מטען' מלא בחול פשוט... ולבו מתמרמר ומתלונן על זוטות שכאלו... מדוע אין לי בחיים רק שקים מלאים בחול...

פקח עיניך וראה, בכמה חסדים וטובות גדולות מוקף אתה מכל עבר! עלינו לראות ולהתבונן היטב בסדר הכרת חסדי הבורא!

(מתוך 'טיב הקהילה' הגאון רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א)

"הגד נא האמת, מה הסיפור עם החול הרב הזה שהינך מייבא זה כמה שבועות? כלום חסרי חול אנחנו כאן ברוסיה? הרי לפניך חול רב כעפר הארץ!"... היטה היהודי את פיו אל אזנו של חברו, ולאחר שבדק שאין בסביבה 'אוזן קשבת'... גילה בפניו את הסוד הגדול

ולאחר שלא מצאו בה כלום חוץ מחול... הוכרחו לחתום על תעודת המעבר באכזבה מרה, והיהודי העשיר דגן המשיך בדרכו.

חלפו כמה ימים, ושוב מופיע היהודי העשיר כשהוא נוהג ברכב חדש, נוצץ ויוקרתי, בדרכו אל מעבר הגבול. שוב יצאו הז'נדרמים האימתניים לקראתו, ובסבר פנים חמורות, כדרכם, ניגשו אל כל המלאכה מתחילתה ועד סופה: בדיקת תעודות, הדרכון והרישיון, ובדיקה מדוקדקת של תכולת הרכב ומרכולתו.

כמעשהו בראשונה כך מעשהו בשניה, הרכב מבפנים נמצא ריק מכל, נקי ונוצץ מכל רבב, אפילו הניילונים העוטפים את המושבים עדיין היו בשלמותם, כראוי וכיאות לרכב חדש ומחודש! ורק בבגאז' האחורי נמצאו מונחים בקפידה אחר כבוד, כמה שקי חול ארוזים וסגורים היטב, לבל ילכלכו את הרכב החדש.

גם בפעם הזו כמו בפעם הקודמת, הבדיקה הארוכה העלתה חרס, והסינון של כל שקי החול לא גילה מאומה, מעבר לחול פשוט שאינו חייב בתשלומי המכס. האיש שחזר על סיפור בניית הבית עם חול מיוחד המיובא ממרחקים, נמצא אמין, ושוחרר לדרכו לשלום!

חמישה שבועות תמימים עברו כך, כשמידי יומיים שלושה מגיע האיש עם הרכב החדש והיפה, נקי ומצוחצח בקפידה, כשהוא 'מעמיס' עוד ועוד שקי חול רבים... הרוסים כבר התרגלו לחול המיוחד והאיכותי הזה... על אף שלא ראו בו שום סימן מיוחד, ולא ניכר בו שום הבדל בינו ובין החול הרוסי הרגיל... אך הבינו שכנראה,

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

פתאום שמעתי שהסטנדרים נופלים. הבחנתי בריצה מבוהלת של בני הישיבה, נבהלתי... לבי נפל בקרבי: 'האם זו שוב רעידת אדמה...?', התגנב החשש ללבי, מהר מאוד הבחנתי בטעותי...

ב'טיש' יש שולחן ארוך, בצדדיו יושבים יהודים רבים, בראשו יושב זקן אחד, הוא שותק וכולם מקשיבים...

הרב ישראל ליוש

"את הברכה אשר תשמענו אל מצות ה' אלקיכם..." (דברים י"א, כ"ז)

כשהגעתי לגיל מצוות, אבי לקח אותי להתברך אצל כ"ק האדמו"ר מאמשינוב שליט"א, אך הוא כדרכו סירב לברך: "איך בין נישט קין רב'ה...!" "אני לא רב'ה...!" אמר בענווה רבה. אחר כמה דקות הרהור, אמר: "אבער... ד'גרעסטע ברכה איז 'אשר תשמעון...' זאלסט עהרן..." "אבל... הברכה הגדולה ביותר היא 'אשר תשמעון', שתשמעו...". ושוב שקע בהרהוריו, אחוז בשרעפי קודש... ואז ננער באחת ואמר: "אתה עומד לקבל על עצמך עול תורה ומצוות, כדאי ללמוד 'ספר החינוך' כדי שתכיר את המצוות שאתה עומד לקבל..." דברי האדמו"ר משתלבים נאה עם דברי ה'אור החיים' על פסוק זה: "'את הברכה אשר...' אמרו 'את' להעיר כי מלבד הברכה המושגת מדרך ה', עוד לו עמה יעוד טוב, והוא 'אשר תשמעו' כי השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש, כאמרו 'שמעו ותחי נפשכם...' והמרגיש בטעם התורה תשיחנו נפשו, כי עליו לשלם גמול טוב למתן מתנה טובה מופלאת, ואין צריך לומר שאין לתבוע שכר עליה".

"היה זה מחזה מופלא שחזר ונשנה פעמיים בכל שבוע. המתח בישיבה לקראת השיעור, גבר בכל פעם מחדש, כמו לרגלי איזה מאורע נדיר שמתרחש רק אחת לשמיטה. עוד שעה שלימה לפני המועד, נעמדו בחורים שונים במבואות חצר בית המדרש שהישיבה שכנה בו, כשהם ממתנינים בקוצר רוח לביאתו של רבי שמעון, ובאותו רגע שקלטו אזניהם את קול שקשוק אופני הכרכרה, שהסיעה אותו לכאן ישר ממעונו אשר ב'פערשטאט' המרוחקת, נחפזו והתפרצו אל תוך הישיבה כרוח סערה באין צורך לפצות פה.

"כהרף עין נשמע באולם קול המולה מחריש אזניים, מסיטים הצידה ספסלים וסטנדרים, מאות בחורים אצים לעבר הבימה וכל אחד משתדל לתפוס מקום עמידה קרוב אל דוכן הרב. אחרים מטפסים בזריזות על גבי טור שולחנות וספסלים שהועמסו אלו על גבי אלו, גבוה מעל גבוה, על מנת שייטיבו לשמוע ולראות את 'בעל השמועה עומד לפניהם'. והנה הושלך הס, רבי שמעון נכנס פנימה, מפלסים לו דרך אל הבימה אצל ארון הקודש, הוא פוסע לאיטו וחיוך של טוב לב מנהיר את זיו איקונין שלו בזהרורי ארגמן. הקהל נעמד על קצה בהונות רגליו. במאות זוגות עיניים ניצת ומשתלהב כרגע מבט מתוח. הריכוז הנפשי עצום וכל איש ואיש מאמץ את שרירי המוח ומשים אזנו כאפרכסת, לבל יאבד, חלילה אפילו הגה קל... "פעמיים בכל שבוע, שנה אחרי שנה, במשך עשרים שנה רצופות, חזר ונשנה אותו מעמד שגיאת הוד - מעמד של 'קבלת התורה'".

מעלת השמיעה וההקשבה אינה מותנית בדברים המושמעים. אדרבה, קניין הוא לתלמיד השואף לגדול, להקשיב ל-כ-ל מה שרבו יאמר...

האדמו"ר מרוז'ין זי"ע רגיל היה לשבת ב'טיש' שערך, בשקט ובדממה. פעם שאלו את הגוי שהיה מנקה את בית המדרש, מה חוות דעתו על ה'טיש'...

"בטיש" - ענה הגוי - "יש שולחן ארוך, בצדדיו יושבים יהודים רבים, בראשו יושב זקן אחד, הוא שותק וכולם מקשיבים..."

תיאורו של הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, כפי שמסופר בספר 'רבי שמעון ותורתו', על המתח האדיר ששרר לפני כל שיעור של מורו ורבו הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, תלמד אותנו מעט על מידת השמיעה שניחנו בה תלמידיו, והיא אשר הצמיחה ושגשה אותם לפסגות הנעלות, בסולם השאיפות של 'בן ישיבה'.

ביום מן הימים נחשף לשעון זהב יוקרתי העומד למכירה. הוא בירר על השעון, עמד על טיבו, נדירותו, ייחודיותו ואיכותו, וכששמע שמחירו עומד על 200,000 ש"ח - הבין כי מדובר במחיר מציאה עבור שעון שכזה, וביקש לרוכשו. החברה המוכרת התחייבה כי השעון יסופק תוך 3 חודשים...

השעון שהציל 2 בתים משריפה, והתאונה שנמנעה ברגע האחרון • 'צדקה תציל ממוות'

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"בגלל הדבר הזה יברכה" (דברים ט"ו, י')

כל יהודי שמתבונן לרגע אל עומק לבו, בוחן את מצבו ברגע של כנות אמיתית וטהורה, עלול להיכנס ללחץ. רק הוא יודע כמה אינו מושלם, כמה פעמים המידות שלו אינן כה נאות, כמה פעמים יראת השמים שלו אינה מספקת, כמה פעמים נכשל. כל אחד מאיתנו מצטער כשזה קורה, אבל בגילוי לב ניאלץ להודות שזה קורה, וכשמבינים ש'על כל אלה יביאך אלוקים למשפט', ושם למעלה התמונה ברורה ובהירה - זה לא נעים...

לכן, יהודים כה רבים מחפשים עצות ורעיונות, סגולות וכלים, כדי לשפר את דרכיהם בכל עת, לשוב בתשובה שלימה, להתעלות לרמה רוחנית נעלה יותר. לא תמיד זה קל, אבל תמיד אנחנו ממשיכים לנסות, מוסיפים לחתור לכיוון הנכון. אנו יודעים שהתמונה בה אנו נראים לבני האדם שסביבנו בדרך כלל - לא באמת מייצגת את מי שאנחנו, וברגע של אמת אנו מתכנסים לתוך עצמנו, ומחפשים מה נוכל לעשות כדי להשתפר ולשפר את המבט השמימי עלינו.

ולצד כל הפעולות הנחוצות הללו, מדהים לדעת שיש כלי נוסף, ייחודי במיוחד, מפתיע בכוחו, שובר שיאים בעוצמתו, שיש לו יכולת להשפיע בשמים, לשנות את המבט עלינו, להכריע את גורלנו, להרעיף עלינו שפע ולהוריק עלינו ברכה, בלי קשר למעשי ידינו. יש משהו שהוא ממש 'שוחד' - כלפי שמיא, כסף שמשחד את בית דין של מעלה, משנה את גורלנו לטובה...

הסכיתו ושמעו סיפור מדהים שמספרת הגמרא במסכת ברכות דף כ"ח: כאשר חלה רבן יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לבקרו, וראו אותו בוכה. 'מדוע הרב בוכה?' התעניינו התלמידים בחשש, והרי רבם הוא כה צדיק, כה גאון, מושלם בתורה, במידות ביראת שמים. מה יש לו לבכות כשהוא מבין שתיכף יסתלק מהעולם? ממה הוא חושש בעלייתו לעולם שכולו טוב?!

השיב להם רבן יוחנן בן זכאי והבהיר שסיבת בכיו היא העובדה שהוא עומד לעלות לבית דין של מעלה, ושם זה עולם אחר - עולם האמת, עולם בלי חכמות. בעולם ההוא אין קיצורי דרך, אין אפשרות לשחד את השופט, אין כלים להגיע לפסק דין טוב אלא אם מגיע. משמע,

כי בעולם הזה אותו הוא עומד לעזוב - יכול אדם לשחד את בוראו בממון, וזה מיטיב את גזר דינו, זה עשוי לשנות את גורלו מן הקצה אל הקצה, זה יכול להציל אותו - ממש כך, לשוחד הזה יש כח עצום! ומהו אותו שוחד? כיצד יכול אדם לשלוח השמימה העברה בנקאית, ולשפר את גזר דינו? כיצד יכול אדם לרשום שיק, לגהץ כרטיס אשראי, ולשחד בכך את בית דין של מעלה? ובכן, מגלה המהרש"א שם, שכוונת רבן יוחנן היא לכת הצדקה. כשאדם בעולם הזה, שהוא עולם שיש בו חשיבות לכסף, נוטל מכספו שלו ונותן לעני, מעניק מכספו ליהודי נזקק - באותו רגע הוא 'משחד' כלפי שמיא, הוא

שולח 'שוחד' לשמים, מיטיב את גזר דינו באמצעות תשלום כסף! כלומר, כשיהודי נזקק פונה אלינו, כשעני מבקש את עזרתנו, כשגבאי צדקה בא לקראתנו, ואנו נזעקים לעזרת אח הנתון בצרה, מסייעים ליהודי עני ומך - לא רק לאותו עני אנו מסייעים, לא רק לו אנו מעניקים מעט רווחה. פי כמה וכמה מזה אנו תורמים לעצמנו - כי אז אנו משמנים את המאזניים השמימיים ומטים אותם לטובתנו, אנו מבצעים פעולה גורלית מאוד לעתידנו, אנו יוצרים מציאות חדשה בשמים למעננו, אנו מפעילים צוות פרקליטים שמימי שמתחיל באותו רגע לעבוד בשירותנו! כאשר יהודי נותן צדקה מתחוללת דרמה שמימית, מעטפה תפוחה

עושה את דרכה לבית דין של מעלה, צונחת על שולחן הדיונים, וזועקת למעננו, מבקשת בשבילנו, פועלת עבורנו, פותחת לנו שערים, 'משחדת' את בורא עולם - כן, ממש כך, אלו דברים שלולא אמרם התנא רבן יוחנן מי יכול לאומרם, אך כך הוא אומר וגם קובע: הצדקה שלנו משנה את גורלנו, היא מכריעה ממש!

יהודים יקרים, הבה נזכור זאת בפעם הבאה שיהודי יפנה אלינו, כשמישהו יתקשר, כשעני ינקוש בדלת, כשמכתב יגיע לתיבת הדואר. אין כאן בקשות צדקה, יש כאן מעטפות תגוביינא שמובלות היישר לבית דין של מעלה, לסדר שם את המערכות באופן שיועיל לנו, לפתוח שם דיונים כשאנחנו בצד הנכון, להפעיל צוות עורכי דין בשבילנו. ברגע הזה, הבה נזכור לזהות את ההזדמנות, להבין כי לפנינו דרך שמימית נפלאה להכריע את גורלנו לטובה.

וככל שנאמץ את העני, את הצדקה, את הנתינה בחפץ לב, את התשוקה והרצון לקחת חלק בצדקה, וניתן בכל הלב וכמה שיותר - כך נזכה לראות עין בעין כי הצדקה פתחה לנו שערים, הטיבה עימנו, שלחה לנו שיקים חוזרים פי כמה וכמה מלמעלה, העניקה לנו חיים מאושרים. הבה ניתן צדקה מכל הלב, בשמחה ובטוב לבב, כי - כך נקבע בפרשת השבוע - בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך, זה המפתח לברכת שמים!

שעון שהציל בית...

שעוני יוקרה מאוספים נדירים, הוא תחום תחביבי למדי, ולמרות זאת - הוא מגלגל מיליונים רבים. למי מבינינו שאינו מכיר, נציין כי ברחבי תבל ישנה קבוצה לא מבוטלת של אנשים, שהתחביב שלהם הוא איסוף - ולפעמים גם סחר בשעוני זהב או מותג יוקרתיים, בעיקר נדירים והיסטוריים. למותר לציין כי אלה העוסקים בתחום זה חייבים להיות אנשים אמידים במיוחד, שכן מחירים של שעונים כאלה נע מעשרות אלפי שקלים ועד מיליונים...

אחד מנגידי משפחת הלפרין המפורסמת, נמנה על חובבי שעוני הזהב היוקרתיים. ביום מן הימים נחשף לשעון זהב יוקרתי העומד למכירה. הוא בירר על השעון, עמד על טיבו, נדירותו, ייחודיותו ואיכותו, וכששמע שמחירו עומד על 200,000 ש"ח - הבין כי מדובר במחיר מציאה עבור שעון שכזה, וביקש לרכשו. החברה המוכרת התחייבה כי השעון יסופק תוך 3 חודשים, ולו לא נותר אלא להמתין לבואו...

התקופה חלפה, וביום בו יצא לקחת את השעון, קיבל הנגיד שיחת טלפון מידידו, שסיפר לו על טרגדיה נוראית שפקדה משפחה קשת יום, כאשר קצר חשמלי הוביל לשריפת ענק, מאכולות האש אכלו את הבית, ארונותיו, הבגדים, הריהוט, הציוד - הכל נשרף. 'שזמו שמים!' - ביכה הידיד - 'משפחה נזקקת מאז ומקדם, ועתה כל ביתם עלה בלהבות. בחסדי שמים אין נפגעים בנפש, אולם הנזק הכלכלי אדיר, מוערך בכ-400,000 ש"ח. מנין תביא משפחה נזקקת סכום כזה?!

הנגיד שמע, ושקע בהרהורים. למעשה יש לו ברגע זה 200,000 שקל ביד, הסכום המיועד לרכישת השעון היוקרתי, שהוא מצפה לו כבר

שלושה חודשים. קשה לומר שהוא מחוייב לוותר על חלומו לרכוש את השעון, ומנגד - איך יערב לו לרכוש שעון בסכום כזה, אשר יכול לכסות חמישים אחוז מהנזק של המשפחה האומללה שכל ביתה עלה בלהבות?!

דקות ארוכות התלבט. צד אחד בלבו גער בו כל הזמן: 'את השעון הזמנת, והוא שלך. תרכוש אותו כמתוכנן, ואחר כך תיתן תרומה יפה, אפילו הגונה, כמה אלפי שקלים. מה קרה? האם כל עולה של המשפחה המסכנה הזו מוטל עליך?' - ואילו הצד השני לא ויתר, ושב והעלה בעיני רוחו את דמעת המשפחה על ילדיה, נטולי בית, זרוקים ברחוב ללא כל צרכים בסיסיים. 'הסכום שבידיך יכול להציל אותם, להציל. איך בעד שעון מיותר אתה על הצלת משפחה?!

לא קלה היתה המלחמה הזו, הקרב התוך-לבבי הזה. בסופו, הכריע באומץ ובגבורה: כן. המשפחה הנזקקת שבייתה עלה בלהבות, יקרה בעיניו יותר מכל שעון יוקרתי. הוא וידא שהוא יכול לבטל את עיסקת הרכישה, ובחר לבטלה ולהציל את המשפחה, להעביר לה את 200,000 השקלים שבידו. וכדי להשלים את המשימה, בבחינת 'מצוה גוררת מצוה', גייס הנגיד גם את אחיו, שיתן גם הוא 200,000 ש"ח נוספים, ובכך הושלם הסכום שאיפשר את הצלת המשפחה ושיקום ביתה!

אם נראה שהסיפור מסתכם בזאת, הרי שיש לו המשך מפתיע: שלוש שנים אחר כך, בתחילת שנת תשע"ז, פרצה שריפת ענק במבואות ירושלים. היא התלקחה בעירות שסביב המושב 'בית מאיר', ועד מהרה פרצה אל המושב פנימה, והחלה אוכלת מכל הבא ליד. מכוניות היו למאכולת אש, גינות נאות עלו בלהבות, בתים נשרפו כליל. בניסי ניסים הצליחו כוחות ההצלה לחלץ את בני האדם מהיישוב, אולם הנזק היה אדיר, עשרות בתים הפכו לעיי חרבות שרופים עד היסוד...

בין הבתים הניצבים ביישוב, נמצא גם ביתו של אותו נגיד. הוא לא היה ביישוב באותו יום, אולם בני ביתו שהו בבית, חולצו אף הם יחד שאר תושבי היישוב, והותירו מאחור בית נאה ומטופח, יפה ומהודר. רגע לפני שעזבו העיפו מבט לעבר הבית וסביבותיו, כשליבם מבין שכנראה זו הפעם האחרונה שהם רואים אותו עומד על תילו, שכן האש משתוללת ושורפת הכל...

יום וחצי היה היישוב סגור ומסוגר, תושביו הוברחו ורק כוחות הכיבוי וההצלה פעלו בו. לאחר מכן ניתנה הרשות לתושבים לשוב ולהיכנס אל היישוב, ואז ראו הכל את היקף האסון - עשרות בתים שעלו באש, נזק עצום ובלתי נתפס. רק בית אחד שרד: בית משפחת הלפרין!

הבית מימין שרוף כולו, גם הבית משמאל, גם הבתים ממול. האזור כולו שרוף לחלוטין, הבתים כמו נעלמו אל תוך חור שחור ומפוייה. רק ביתה של משפחת הלפרין ניצב בגאון, לא ניזוק אף לא בשריטה קלה. האש הגיעה אל הגדר המקיפה את החצר, ופשוט דילגה באלגנטיות אל הבית הבא. ביתם היה להם לשלל, הבית היחיד שניצל כולו!

לא מעט אנשים באו למקום, בוהים במחזה הפלאי. בית אחד, שעמד

בטבורה של הדליקה, בעיצומה של השריפה, אולם מאכולות האש דילגו מעליו והוא נותר שלם ויפה כשהיה. ואין זאת אלא שבית זה הוא עדות דוממת אולם מרעידת לב, עד כמה כח הצדקה שניתן למשפחה שביתה נשרף - היה כתעודת ביטוח לביתו של מי שהתמסר כל כך למענה, כיצד עמד והגן על ביתו של מי שנענה לזעקתה של המשפחה ניצולת האש, לבלתי יקרב אליו ניצוץ או גחל.

סיפור מופלא זה, שפורסם בספר 'האמנתי ואספרה', ממחיש כמה גדול כח הצדקה, עד היכן הוא מגיע. הנה כי כן, בידיכם להיכנס למושב 'בית מאיר' ולראות בעיניים, שכח הצדקה הוא הפרקליט החזק ביותר בשמים, יש בו עוצמה אדירה, יש לו כח עצום, ובית שניצב על תילו כשכל הבתים מסביב שרופים - הוא עדות לכך.

הבה נבין גם אנו, כי כשפונה אלינו עני ומבקש עזרה, כשניתנת לנו הזדמנות לתת צדקה, בידינו הדבר לרכוש עכשיו פרקליט רב כח, 'לשחד' את בית דין של מעלה ולהיטיב את מצבינו. וככל שניתן, ברוחב לב, בשמחה, בהתלהבות ובהתרגשות - כך נזכה לראות את ברכת ה' עין בעין ולחוש את עוצמת ברכת הצדקה בכל מעשי ידינו!

ביטוח מתאונה קטלנית...

בית הכנסת 'סודאי' בחולון, שעת בוקר מוקדמת יחסית. אינג' אליהו זרבי - מהנדס מיזוג מוכר, סיים להתפלל ופנה אל הגבאי: 'עשיתי את חישוב מעשר הכספים שלי, אני חייב לצדקה 1036 שקל. הנה לך הכסף, העבר אותו לצדקה בבקשה', ביקש אליהו, שלשל את הכסף לידי הגבאי, ויצא לעבודה. הוא כלל לא חש שעשה משהו מיוחד, בוודאי לא פעולה שעתידה להציל את חייו...

הוא יצא לכמה תחנות במהלך יום העבודה, כאשר בעיצומו של היום - נסע על הציר מבית לחם לאריאל שבשומרון, בכביש צר ומתפתל בשם 'כביש אלון'. זהו כביש שאינו נוח לנסיעה: הוא צר מאוד, ומצידו האחד הר תלול וסלעי, ומצידו השני פעורה תהום. הוא יוצא אל הכביש ומתחיל בנסיעה...

באחד מעיקולי הדרך, הוא רואה ג'פ צבאי גדול, הנוסע לכיוונו. בשבריר שניה הבחין כי הג'פ נוסע בנתיב הנגדי שלו, כלומר - בנתיב שלו. עוד שבריר שניה, והוא מבין היטב כי זה עניין של שניות עד להתנגשות חזיתית בג'פ הכבד... הוא צופר, מסנוור, פותח את החלון ומנופף בעצבנות, אולם הנהג בג'פ הצבאי כנראה לא מבחין בו, אין לדעת למה. מה שבטוח - שהוא ממשיך לנסוע בקו ישיר לכיוונו, שברירי שניה עד להתנגשות...

שלוש אופציות בפניו, אחת גרועה מהשניה, שלושתן מובילות למוות בטוח. לסטות ימינה - זה ליפול לתהום, זה ברור. לסטות שמאלה - זה להתנגש בהר. להישאר בנתיב - זה לתקוע את חרטום רכבו היישר בחרטום הרכב הצבאי המשוריין, מה שיהפוך את רכבו ואותו לפירורים קטנים. ריבונו של עולם, מה עושים עכשיו?!

זהו רגע של חרדה, אימה ופחד שאין לתאר. התחושה היא שזה אבוד, כל אחד רוצה להילחם על חייו - אבל במקרה הזה - זה פשוט לא יכול לקרות. נקודה. שלוש האפשרויות העומדות בפניו - מובילות היישר לגן עדן. אין אופציה רביעית. לפניו חלקיקי שניה,

מה הוא יכול לעשות?!

כלום! הוא מבין זאת היטב, ולכן בוחר לרדת אל השול השמאלי ככל יכולתו, תוך הישארות על הכביש. נכון, הרכב הצבאי בא ממש ממול, הסיכויים שלא יתנגש בו אפסיים. הוא צופר בכל הכח, וזועק 'שמע ישראל' מעומק לבו, מסרב להביט נכחו, לראות את הג'פ נכנס ברכבו בעוצמה...

לפתע חש הדף עצום, לבו ניתר בתוכו. הג'פ חלף על פניו, וברגע שאחרי האחרון - הנהג כנראה הבחין בו, והיטה את ההגה בחדות. רכבו נשרט, רעד קלות, אבל המשיך בנסיעה. וכן, הוא גם המשיך לחיות, עובדה שסיפר את הסיפור הזה...

אבל בכך לא תם הסיפור. בסופו של היום הוא שב הביתה, ולפתע מתקשרת אליו אמו, המתגוררת בלוס אנג'לס. זה עתה התעוררה מהשינה, ובנשימה טרופה היא שואלת: 'אליהו, מה קרה? אמור לי מה קרה? מה היה היום?'

אליהו נבהל. מנין לאמו המידע על מה שקרה אתו? מהיכן היא יודעת על התאונה שכמעט קיפח בה את חייו? מי כבר הספיק להעביר לה את הסיפור הפלאי עד לוס אנג'לס הרחוקה? ואז אמו מבהירה את שאלותיה החפוזות, ומספרת: לפני כמה שעות, בעיצומו של ליל כאן בלוס אנג'לס, ישנתי שינה רגועה ושליווה, ולפתע הופיע בעלי זכרונו לברכה, אביך היקר, בחלומי. נבהלתי כהוגן, הייתי מבולבלת ונסערת, אולם הוא פנה אליי בפנים מאירות וסיפר לי:

'רק שתדעי, שאליהו ניצל היום ממוות, בזכות אלף ומשהו שקל שנתן לצדקה!' - כך אמר לי בעלי-אביך ז"ל בחלומי, ונעלם אל האופק. התעוררתי נסערת, מכוסה כולי בזיעה קרה. פתאום הוא בא אליי בחלום ומספר לי סיפור כזה, בעצם הוא 'מדליף' מן השמים שהיית נתון בסכנת חיים מיידית, והצדקה הצילה אותך. ספר לי מה קרה...'

ביקשה האם, ואליהו ניאות לספר לה את הסיפור כולו... 'לא באתי לחדש שצדקה תציל ממוות' - מסיים אליהו את סיפורו האישי, שסופר בגיליון 'איש לרעהו', 'הרי זה ברור וידוע. אבל מה שמדהים בסיפור שלי - שבבית דין של מעלה יש דיונים של ממש, כנראה נשמת אבי היתה מעורבת בהם. אין לדעת למה נגזר עלי למות, אבל אבי ז"ל גילה שהצדקה הצילה אותי לחיים!'

וללמדנו בא: יהודים יקרים, כשעני ניצב בפנינו - ניתנת לנו הזדמנות, פותחים לנו שער שמימי. בידינו הדבר לנצל את עת הרצון, להשתמש בכסף גשמי, מגושם, חסר חשיבות ערכית אמיתית - כדי להציל את חייו, כדי לפעול עבורנו בשמים, כדי להרעיף עלינו שפע טובה וברכה. הבה נעשה זאת, ניתן צדקה מכל הלב, כמה שיותר, נעניק לעני ככל שנוכל ויותר - ובכך נזכה להתברך בכח הצדקה העילאי, ולפתוח לעצמנו שערי שפע ורחמים!

הסיבה לתמיכה הגונה...

אל כ"ק האדמו"ר מסקולען זי"ע נכנס יהודי, הכרת פניו ענתה בו כי הוא נזקק. היה זה מחזה שגרתו בבית הרבי, בכל עת מצוא פנו אליו יהודים עניים ונזקקים, והוא היה מעניק להם צדקה ברוחב לב. מה שהפתיע הוא הסכום: הרבי העניק לאותו עני לא פחות מ-1000

דולר, טבין ותקילין, סכום גבוה במיוחד!

אחד מהמקורבים נזעק: 'הרבי, זה בסדר, אני בעד לתת צדקה, לא שאני נגד חלילה... אבל אלף דולר? וכי 100 לא מספיק? 180? - לתת לפני אחד, שאינו חריג במיוחד, 1000 דולר במזומן? והרי אנחנו מכירים אותו, הוא באמת בוחר את הכתובות בפניצטה... מעכשיו הרבי יהפוך לכתובת קבועה שלו, כי הוא יודע שכאן הוא מקבל סכום הגון...'

'הא גופא העניין' - השיב הרבי בחיוך, 'גם אני מכיר אותו, הוא באמת לא מוכן ללכת לכל כתובת, רק למי שיתן לו סכום הגון. רציתי לוודא שהוא באמת ישוב ויבקש ממני צדקה, שבכל עת שיעבור פה - יסור

לכאן לבקש נדבתו. כדי להבטיח שתהיה לי תמיד הזכות לתת לו צדקה - נתתי לו סכום הגון, שישתלם לו לבוא אליי!'
מדהים. איזה מבט זך וטהור, כמה צלולה ההסתכלות הזאת על צדקה. אם יש מי שאינו בא אלא עבור סכום הגון - זו לא סיבה לא לתת לו אותו בגלל שיבוא עוד פעם, כי אם ההיפך - זו בדיוק הסיבה לתת לו את הסכום ההגון, להבטיח שיבוא שנית. כי הצדקה היא זכות כבירה, מתנה ממעל, כח נפלא, אי אפשר לוותר עליו!

המשך מעמוד 1 | מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

לא צריך לשמוע כל דבר

באחד הימים הגיעה קבוצת ילדים להיבחן על משנתם ולהתברך. הילדים המרוגשים התכוננו כראוי לשאלות ושינונו היטב את תלמודם. בדרך כלל הנוהל הוא שהילדים נכנסים, המחנך/המנהל שמגיע איתם מציג לרבינו את שם המוסד בו לומדים ומה הם לומדים, רבינו שואל אותם שאלות ספורות ולאחר מכן מברך אותם והם יוצאים.

בסיפורנו, כשנכנסו לחדר שאל אותם רבינו שאלה לא קשה. אחד הילדים שעמד קרוב מאוד לרבינו השיב תשובה, אבל התשובה שהשיב היתה לא נכונה ואפילו 'טיפשית'. המחנך הנבון ניסה להשתיק אותו, אבל הילד שהיה בטוח בעצמו 'הסביר' לרבינו את התשובה כדי שיבין...

הילדים החלו לקרוץ זה לזה שהילד אינו יודע כלום, אבל הילד לא ויתר. הוא הוסיף להסביר בהתלהבות... לא היה חסר הרבה, והילד היה נותר לבושה וכלימה, על שהוציא חרפת כל הכיתה בפני רבינו... הן סך הכל החברים לכאורה צודקים, הוא בייש את עצמו...

אבל רבינו הבין מיד. הוא העיף מבט מהיר על פני הילדים, ואמר: "אני לא כל כך שומע היטב את התשובה אבל נראה שיודעים פה יפה, את ההמשך הרבי'ה כבר יבחן אתכם בכיתה. שיהיה לכם ברכה והצלחה!" - - -

בעוד המחנך מופתע ומשתאה לראות איך יוצאים בלי מבוכה, הוא שומע כמו מתוך חלום את הגבאי עומד הכן וקורא לילדים "בבקשה להזדרז, אנשים רבים מחכים בחוץ, לעבור בלי להתעכב..."

כך, חכמת התורה מלמדת ישוב הדעת, לא להילחץ ולא להלחץ, לא להיבהל גם ממצבים לא מוכרים, הן בסופו של דבר כולנו בני אדם, ולכל אחד יכולות לקרות טעויות.

תבוא אחרי הבר מצוה

בשנים המוקדמות יותר, עת היה בכוחו, היה רבינו מבקש בכל שמחה שהוא משתתף לשמוע את הדבר תורה. בשמחת בר המצוה היה מבקש מהחתן להשמיע בפניו דבר תורה. גם בשמחת חתונה

היה מבקש מהחתן לשמוע 'שטיקל תורה', אפילו בשמחת שבע ברכות הוא לא ויתר, וביקש לשמוע 'שטיקל חדש'.

לפעמים, חתן בר המצוה או החתונה היה נבהל מהבקשה ומתחיל לגמגם... או אז רבינו היה מניח ידו על כתיפו ואומר בחביבות: "אני רואה שקשה לך לדבר כאן בקול... תבוא אלי אחרי זה ותאמר לי את הדרשה..."

השואל שהטריד רבים

בטבעו, רבינו איננו מרבה לשוחח בצייבור מול הרבים. ההופעה הכמעט נדירה שלו בדרשה היא פעמיים בשנה, כשהיה מוסר דבר תורה קצר ביום היא"צ של אביו מרן ה'קהילות יעקב' ז"ע, ורבו מרן ה'חזון איש' ז"ע.

גם באותן דקות בהם היה מוסר את שיעורו, הוא חש שלא בנוח למסור את השיעור לכלל המתפללים, לכן בשעה שהיה מוסר את השיעור, היה מסתכל על תלמיד חכם שהיה עומד מולו, הוא תלמידו הוותיק הגאון רבי בצלאל כהן שליט"א, וכך היה מוסר את השיעור, כשבהיכל בית הכנסת היה משתרר שקט מוחלט, והקהל היה שותה בצמא את דבריו.

אירע, ובאחת הפעמים באמצע השיעור קם אחד השומעים, והחל לשאול שאלה ועוד שאלה. הדבר הפריע לרצף של השיעור, וגם זה היה שלא במקומו כלל. אחדים מן השומעים סימנו לו שזה לא העת - אבל דבר לא הועיל.

רבינו שליט"א עצמו, ששמע היטב את שאלותיו, לא התייחס (מסיבות פשוטות) והמשיך הלאה, וכך סיים את השיעור ואמר את הקדיש שאחרי השיעור.

כשהסתיים השיעור לא מיהר רבינו ללכת, אלא נשאר על עמדו והביט אנה ואנה, וכשראה את השואל סימן לו להתקרב, ואז שאל אותו בסבלנות: "האם יש לך איזו שאלה?"

האיש ענה שהשאלה היתה מקודם רק בזמן השיעור, כעת הוא כבר מבין את הכל... רבינו שמח ואמר לו: "אם יש לך עוד שאלות תאמר לי".

(מתוך 'דברי שיח' פרשת אמור תש"פ)

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

והדברים אמורים לא רק ביחס למחנכים בתלמודי תורה ובתי ספר, אלא גם - ואף ביתר שאת - ביחס לילדים שיש לכל אחד בביתו. יש לרומם אותם, לשבח אותם, עוד ועוד: "קראת כל כך יפה", "למדת כל כך יפה", "נהנית ממך כל כך", "אתה ממש גאון! עוד יצא ממך משהו - משהו", "אל תדאג, יש לך כישרונות נהדרים..." כשילד שומע דיבורים כאלו כל הזמן - הם מעצימים אותו וגורמים לו להשתדל להצדיק את הציפיות הגדולות שתולים בו. וחלילה, גם להיפך: אם משדרים לילד - "לא יצא ממך כלום" - באמת לא יצא ממנו כלום...

כל זה בכלל ההשתדלות להיות אנשי חסד, לרומם את בית ישראל לתורה וליראת שמים.

(מתוך הספר 'משכני אחריו')

כעבור מספר דקות שבה ובידה שקית ניילון מלאה בפתקים, כולם ישנים נושנים, ושאלה: "האם תכירי את כתב היד הזה?" היו אלו כל הפתקים שהמורה כתבה להורי הילדה, בהם ספרה להם על התקדמותה. את הכול שמרה הילדה מכל משמר.

"דעי לך, מורתתי! את היית הראשונה בעולם שהתייחסה אלי, בזכותך התחלתי להרגיש שאני שווה משהו, הפחת בי תקווה לחיים! פתקים אלו נסכו בי הרבה עוז ותעצומות, והמשיכו ללוות אותי במשך כל השנים. ב"ה נישאתי לאברך ששוקד על תלמודו, ויש לנו שלושה בנים בתלמוד תורה. אנו חיים באהבה ובאחוה, בשלום וברעות, וכל זה בזכותך! אינני יכולה לדמיין לעצמי היכן יכולתי להיות היום בלעדיך".

מי יודע כמה נפשות טהורות מעם ישראל אפשר להציל עם כמה מלים טובות, עם כמה מילות עידוד, עם חיוך ומתן תשומת לב.

זהירות בכשרות

דבר בעתו מה טוב, בתקופה זו של ימי בין הזמנים עלינו לעיין ולהתעמק במעשה הכשרות שאינה מן הקלות בקודש, להזהיר לדעת טרם היציאה למקומות מחליפי-כח למיניהם בתי הארחה ובתי מלון אשר שם רבו המכשלות, שם עלינו לקיים בעצמינו את ה'ודרשת וחקרת הדק היטב' ולא לזלזל בכגון דא שאיסוריהם חמורים ביותר, שלא ייצא שכרם בהפסדם.

חומר באדם מבחמור...

שנינו במשנה (מכות כב): כיצד מלקין, משכיבין אותו ושתי רצועות של חמור עולות ויורדות בו. תנא (שם כג.) ברצועות של חמור למה - כדריש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא דכתיב (ישעיה א ג) ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע וגו' - אמר הקדוש ברוך הוא: יבא החמור שמכיר באבוס בעליו, ויפרע ממי שאינו מכיר אבוס בעליו. בדברי חז"ל הללו ניתן לומר רמז חד ונוקב בעניין זהירות בכשרות המאכלים לאמר: ר' יוד, לפחות אל תהיה גרוע מהחמור! הנה החמור מכיר את אבוס בעליו וממנה אינה זע, ואינו אוכל ממי שאינו מכירו, וכמסופר בגמרא (חולין ז.) על חמורו של ר' פינחס בן יאיר, ואילו אתה המעולה בדרגה מן החמור, לא יתכן שלא תכיר את אבוס בעליו ותאכל מחוץ לאבוס ככל אוות נפשך, לכן יבוא החמור שמכיר ויפרע ממי שאינו מכיר. לך אל חמור ראה דרכיה וחכם.

דרשו חז"ל (יומא לט.) עה"פ (ויקרא יא מג) ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם, אל תיקרי ונטמאתם אלא ונטמטם. שהאוכל מאכלות אסורות מטמטם את ליבו. ולכן הרואה שקשה עליו לימודו יפשפש במעשיו אם נכשל חלילה במאכלות טמטומי לב. ומרומז הדבר

בפרשתן דכתיב (יד כג) וְאֶכְלֶתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ וגו' לְמַעַן תִּלְמַד וגו' היינו אם תאכל כדבעי לפני ה' אז תלמד, תזכה ללמוד את התורה. ובזה יש לפרש מה שאמרו חז"ל (אבות ג יז) אם אין קמח אין תורה אם אין תורה אין קמח. והנה לכאורה בשלמא אם אין קמח אין תורה - ניחא, שהרי רעב וחלוש הוא ואין דעתו מיושבת עליו בהבנת התורה כראוי, אך למה מי שאין לו תורה אין לו קמח, אלא שמה הכי קאמר אם אין תורה - על כרחך שאין הקמח כתיקונה, ובוודאי תקלה אסורה הייתה בה, ולכן אותה הקמח שהכניס לפיו טמטמו אותו לבל ישיג את התורה, ואשר על כן אם אין תורה סימן שאין הקמח כתיקונה. ועד שאתה מתפלל שיכנסו ד'ת לתוך פיך תתפלל שלא יכנסו מעדנים אסורים למעיך.

ואליבא דאמת, לא רק בכשרות הקמח בלבד הדברים אמורים, אלא בכל עניין סביב הקמח קאמרין, דהיינו בברכה שלפניה ואחריה או בברכת המזון ובהלכות נט"י ואכילה וכו'. שהנהר בענייני הקמח הללו יזכה לתורה.

וזה פירוש הכתוב בפרשתן (יד ב) 'כִּי עִם קָדוֹשׁ אֶתָּה לֵה' אֱלֹהֶיךָ וְבָבֶד פָּחַר ה' לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סִגְלָהּ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה. לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה. זֹאת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ וגו'. וצריך ביאור סמיכות הכתובים זה לזה, אלא לומר וללמדנו שהא בהא תליא מילתא, הדרך להיות עם קדוש לה' הוא רק אם לא תאכל כל תועבה, וכדמפרש ואזיל 'זאת הבהמה אשר תאכלו' אז תהיו ראויים להיות לי לעם סגולה מכל העמים. (ובאופן אחר ראה עוד כעין זה באבן עזרא).

הר"צ שנכה לקיים לשמור ולעשות להיותנו עם קדוש לה'.

(קטעים מובחרים מתוך שיחת גאב"ד חרדים)

כל עסקיי, ועכשיו אני יהודי ירא ושלם!" - אמר.

איך אפשר לוותר על דינים שהם מעיקר הדין?

והנה, התקשיתי בסיפור זה, מאחר שבצורה שבה היה לבוש האדם ההוא, הרי אסור להתפלל לפני העמוד! ומקובלנו ממון הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שגם אם רוצים לקרב יהודי ולגרום לו לחזור בתשובה, אפשר אולי לוותר על דינים שהם בבחינת 'חומרות', או לפנים משורת הדין, אבל לא בדברים שהם מעיקר הדין, ולכאורה האדם ההוא היה לבוש בצורה שאסור לשמש כשליח ציבור, מה גם שבמניין התפללו תלמידי חכמים!

"על מה הסתמך הגרצ"פ פרנק, כשנתן לאדם הזה להתפלל לפני התיבה?", שאלתי את מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א. והשיבני מרן ראש הישיבה: "הרי יש דין שאם יודעים על בת ישראל שיוצאת לשמד, מותר לחלל שבת, ולרדוף אחריה כדי להשיגה ולהצילה מן השמד. ואם כן, במקרה שלנו, היה הגרצ"פ בבחינת 'חכם עדיף מנביא', ועוד לפני שהאיש אמר לו שהתכוון לעשות דברי התפקות (אם בבית הכנסת הראשון לא יתנו לו לומר קדיש), 'הריח' רבי צבי-פסח שאלו הם פני הדברים, ולכן ברור שהיה צריך לתת לו להתפלל, כדי שלא יתפקר..."

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

להתפלל. זה היה היום שבו נפטרה אמי שהיתה בת 96, ואני אהבתי אותה מאוד. אני עצמי מתגורר בקיבוץ 'קליה', סמוך לים המלח, ואינני דתי.

'אני לא זכיתי לכיבוד-אם כזה'

הוא ממשיך ומספר, שאמו קראה לו, וביקשה ממנו שיבטיח לה שיאמר עליה קדיש. "נתתי לה תקיעת כף, אבל עשיתי לי סימן: אני נכנס לבית הכנסת הראשון שייקלע בדרכי, והיה, אם יתנו לי להתפלל לפני העמוד כמו שאני, עם המכנסיים הקצרים, אמשיך להתפלל ולומר קדיש, ואם לא - הייתי נקי משבועתי, ולא אומר קדיש..."

"בזה שאפשרת לי להתפלל, כבוד הרב, ניצחת אותי!!!". הגרצ"פ חיבק אותי, ואמר: "אוי!!! אני לא זכיתי לכיבוד-אם שכזה!!!". האדם התחיל לבכות בקול, ובדמעות שלישי עזב את הבית, ושוב לא הגיע במשך כמה שבועות. הגרצ"פ החל כבר להצטער וחשב, אולי לא היה צריך לומר אף מילה... אבל לאחר כמה שבועות הגיע היהודי, ועכשיו היה כבר לבוש בחליפה ובמגבעת, ומסופר כהלכה, כי יהודי חרדי ממש.

"לאחר שהרב חיבק אותי ואמר את מה שאמר, קיבלתי זעזוע, והחלטתי לחזור בתשובה שלימה. נסעתי לקיבוץ, חיסלתי שם את

היתה ריצתם של הבחורים כדי להתקרב לבמה. כל אחד רצה להשיג מקום קרוב יותר, סטנדרים הועמדו על גבי ספסלים, ספסלים הוגבהו כמעט עד התקרה, קומה על גבי קומה...

"מישהו הבחין שהסבא יורד להגיד 'שמועס' בישיבה, והתכונה הבהולה החלה. דיבורו היה שקט, כמעט בלחש, משום כך כולם רצו להתמקם כמה שיותר קרוב..."

"כזה היה הצמא לשמוע את דבריו של הסבא מסלובודקה, שלא להחמיץ אף מילה, להקשיב לבל הברה ולהפנים... "באמצע השיחה מידי פעם נשמעו סטנדרים נופלים, מגדל הרהיטים על יושביו קרס, זה לא מנע מהבחורים לחזור על הפעולה הזו בשיחה הבאה, כל כך זה היה חשוב... הם כל כך רצו להקשיב..."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

אל התיאור המרומם הזה, מצטרף תיאורו של הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל, המובא בספר 'משל האבות', על הצימאון הגדול לשמוע את דבריו של ה'סבא מסלובודקה' זי"ע, בישיבת סלובודקה בחרון...

בתקופה המתוארת, זמן לימודו של ר' שמחה זיסל בישיבת חברון, פקדה רעידת אדמה קשה את ארץ ישראל. בתים קרסו עד היסוד, ואלו שלא קרסו הפכו להיות מסוכנים למגורים. החרדה היה רבה, וכל רעד ותזוזה, הקפיצה את כולם, מחשש הזעזועים הקטנים הבאים אחר הרעד הגדול...

"בדיוק בתקופה ההיא" - מתאר ר' שמחה זיסל - "למדתי בישיבת חברון. מקומי הקבוע דאז היה בפינה ליד ארון הספרים. פתאום שמעתי שהסטנדרים נופלים, הבחנתי בריצה מבוהלת של בני הישיבה, נבהלתי... לבי נפל בקרבי, האם זו שוב רעידת אדמה...? - התגנב החשש ללבי, מהר מאוד הבחנתי בטעותי. הריצה המבוהלת

קבל את גליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי'
בהלכה'**

מה הם האיסורים הכרוכים בהדלקת נורת חשמל ביום טוב? ◆

פנס דולק - האם הוא 'מוקצה' ביום טוב? ◆

האם מותר לפתוח ברז של דוד שמש ביום טוב? ◆

מהלכות הדלקת אש ביום טוב

- מותר להדליק אש ביום טוב מאש קיימת בלבד, אך לא ליצור אש 'חדשה'. יש אומרים שהאיסור הוא מן התורה, ויש אומרים שהאיסור הוא מדרבנן, וכן דעת רוב הפוסקים. וגם הדלקת נורת חשמל אסורה, משום שפעולת ההדלקה היא 'הולדת' אש. וזאת, בנוסף על איסור 'בונה' בסגירת מעגל חשמלי.
- כשחל ליל יום טוב במוצאי שבת - יש אומרים שמותר לקרב שני נרות זה לזה בהבדלה, ויש להקפיד שהפתילות לא תגענה זו בזו, ואם נגעו, מותר להפרידן; ויש אומרים שאסור להפרידן. ויש אומרים שאסור לקרב נרות שעווה - או חומר נוטף אחר - זה לזה.
- פתילות שבהדלקתן בפעם הראשונה נעשית ההדלקה הבאה נוחה יותר, אם דלקו בשבת או ביום טוב - ראוי שלא לשוב ולהדליקן ביום טוב שחל למחרתם.

מהלכות 'מוקצה' ביום טוב

- 'נולד' - יש אומרים שהוא 'מוקצה' בין בשבת ובין ביום טוב, ויש אומרים שאינו מוקצה כלל. ויש אומרים שהוא מוקצה רק ביום טוב, ולא בשבת. וכן הלכה. ולכן, קליפות, גלעינים וגרעינים, שהופרדו מפירות וירקות ביום טוב, כאשר בכניסת יום טוב היוו חלק מהפרי ונחשבו למאכל אדם - וכעת אינם ראויים למאכל אדם - אסורים בטלטול, אף באופן שבשבת היו מותרים בטלטול.
- מנורה חשמלית, או תנור חשמלי, הפועלים ביום טוב, מותר לטלטלם. ומעיקר הדין, מותר לטלטל גם פנס דולק, אך יתכן שיש לאסור את טלטולו מחשש שמא מתוך הטלטול יטעו ויכבוהו.
- גפרורים אינם 'מוקצה' ביום טוב, ומותר לטלטלם כדין כלי

שמלאכתו להיתר. ואף פחמים ונפט, יתכן שנחשבים ככלי שמלאכתו להיתר.

מהלכות מלאכת 'אוכל נפש' ביום טוב

- בעשיית מלאכת 'אוכל נפש' ביום טוב, מותר - בתנאים מסוימים - להוסיף על הבישול הנעשה לצורך יום טוב, גם עבור שבת או 'יום טוב שני' החלים לאחריו, ואף עבור ימי החול.
 - בזמן 'בין השמשות' של מוצאי יום טוב - אסור לעשות את המלאכות המותרות ביום טוב, כאשר ההנאה מהן אינה מיידית.
 - עשיית מלאכת אוכל נפש ביום טוב ראשון של פסח עבור שביעי של פסח, וכדומה - מדברי המשנה ברורה נראה, כי לדעת השולחן ערוך היא מותרת, ולדעת הרמ"א היא אסורה.
 - בעת פתיחת ברז מים המחובר לדוד שמש, נכנסים אל הדוד מים צוננים ומתבשלים בחום המים שבדוד. ונחלקו הפוסקים אם מותר לפותחו ביום טוב, במקרה שבו אין צורך בחימום המים הנכנסים עבור יום טוב.
 - לדעת הרמ"א, אסור לבשל בכלי חרס בפעם הראשונה ביום טוב. וכתבו האחרונים, שאף לדעתו מותר לבשל בפעם הראשונה בכלי חרס המצופים זכוכית, כגון כלי חרסיה.
- מהלכות מלאכת 'הטוחן' בשבת וביום טוב**
- במלאכת 'הטוחן', ישנו כלל: 'אין טוחן אחר טוחן'. ולכן, לדוגמה, מותר לטחון - בכלי שאינו מיועד לכך - מצה ל'קמח מצה', כיון שהחיטה שממנה עשויה המצה, כבר היתה טחונה קודם לכן.
 - הטחינה בצורה שהדרך לטחון בה בבת אחת לצורך תקופה ארוכה, או בצורה שהיא 'עובדין דחול', אסורה ביום טוב אף לצורך 'אוכל נפש', ואף במקרה שלא היה ניתן לעשותה בערב יום טוב.